

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA MAXSUS
TA‘LIM VAZIRLIGI**

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT O‘ZBEK TILI VA
ADABIYOTI UNIVERSITETI**

D.LUTFULLAYEVA, M.SAPARNIYAZOVA

**“HOZIRGI O‘ZBEK ADABIY TILI” FANIDAN
KURS ISHLARINI TASHKIL ETISH**

(USLUBIY KO‘RSATMA)

TOSHKENT – 2016

Lutfullayeva D., Saparniyazova M. “Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanidan kurs ishlarini tashkil etish (qayta ishlangan va to‘ldirilgan nashri). - Toshkent. 2016. -66 b.

“Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanidan kurs ishlarini yozish bo‘yicha tavsiya etilayotgan ushbu uslubiy ko‘rsatma pedagogika oliy o‘quv yurtlari o‘zbek tili va adabiyoti ta’lim yo‘nalishida tahsil olayotgan talabalar uchun mo‘ljallangan bo‘lib, Alisher Navoiy nomidagi ToshDO‘TAUi o‘zbek tili va adabiyotini o‘qitish fakulteti ilmiy kengashi tomonidan (2.12.2016- yildagi 4-sonli majlis bayoni) ma’qullangan va nashrga tavsiya etilgan.

Uslubiy ko‘rsatma O‘zbekiston Respublikasi “O‘zstandart” agentligida 30.01.2013-yil 2660:2013 raqami bilan ro‘yxatdan o‘tgan 5111200 - o‘zbek tili va adabiyoti ta’lim yo‘nalishining DTS hamda O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining 2011- yil 17- noyabrdagi 467-sonli buyrug‘i bilan tasdiqlangan va BD-5111200-3.06 raqami bilan ro‘yxatga olingan **“Hozirgi o‘zbek adabiy tili”** fani dasturi asosida ishlab chiqildi. Ushbu uslubiy ko‘rsatmada fan bo‘yicha kurs ishlarini yozish yuzasidan uslubiy tavsiyalar berildi.

Taqrizchilar:

M.Qurbonova – Alisher Navoiy nomidagi ToshDO‘TAU o‘zbek tilshunosligi kafedrasida professori, filologiya fanlari doktori, professor

R.Davlatova – NavDPI maktabgacha ta’lim kafedrasida mudiri, filologiya fanlari nomzodi, dotsent

KIRISH

Ma'lumki, "Hozirgi o'zbek adabiy tili" fani pedagogika oliy o'quv yurtlari o'zbek tili va adabiyoti ta'lim yo'nalishida umumkasbiy blokidagi asosiy fanlardan biri sifatida o'qitiladi. O'quv rejasiga muvofiq talabalar "Hozirgi o'zbek adabiy tili" fanini uch bosqich davomida o'rganadilar, kurs yakunida esa ushbu fan bo'yicha kurs ishi yozadilar.

"Hozirgi o'zbek adabiy tili" fanidan kurs ishlari o'zbek tili va adabiyoti mutaxassislarini tayyorlashda talaba o'rganishi zarur bo'lgan asosiy fan sohasiga oid nazariy bilimlarni mustaqil o'zlashtirishga qaratilgan hamda talabalarning bilim doirasini kengaytirish, nazariyani amaliyotga tatbiq etish, fikrni erkin va mustaqil tarzda bayon eta olish malakasini shakllantiruvchi amaliy ish turi hisoblanadi.

"Hozirgi o'zbek adabiy tili" fanidan ma'ruza mashg'ulotlarida egallangan nazariy bilimlarni amaliyotga tatbiq etish, talabalarni ilmiy-nazariy qarashlar asosida umumlashma xulosalar chiqara olishga o'rgatish, ularning ijodiy tafakkurini o'stirish, ilmiy izlanishlar olib borish ko'nikmasini shakllantirish, fikrni izchil va ifodali bayon eta olishga o'rgatish fan bo'yicha tashkil etiladigan kurs ishlarining bosh maqsadi hisoblanadi.

"Hozirgi o'zbek adabiy tili" fani yuzasidan yoziladigan kurs ishi talabalarni ilmiy-ijodiy ishga yo'naltiruvchi amaliy faoliyat turi sifatida muhim ahamiyatga ega. Talaba kurs ishini yozish asosida keyinchalik yirikroq tadqiqot ishlarini bajarishga tayyorgarlik ko'radi. Jumladan, fanlar bo'yicha tashkil etiladigan kurs ishlari talabalarni ta'limning yuqori bosqichida bitiruv malakaviy ishini yozishga tayyorlab boradi.

"Hozirgi o'zbek adabiy tili" fani bo'yicha kurs ishlarini bajarish jarayonida talabalar:

- kurs ishi mavzusiga aloqador nazariy bilimlarni mustaqil ravishda o'zlashtiradilar;

- kurs ishi mavzusining o'rganilganlik darajasini belgilaydilar hamda mavzuning ilmiy-nazariy jihatini aniqlab, muammoning ilmiy yechimiga yordam beruvchi eng maqbul tadqiq usullarini tanlab oladilar;

- kurs ishi mavzusiga aloqador ilmiy manbalarni tahlil qilish asosida mavjud nazariy qarashlarga tanqidiy munosabat bildirish ko'nikmasiga ega bo'ladilar;

- til va nutq birliklarini farqlashni o'rganadilar, ularning o'xshash va farqli jihatalrini ajratadilar;

- og'zaki va yozma nutqni izchil, to'g'ri, maqsadga muvofiq hamda mantiqli bayon etishga o'rganadilar;

- nazariy xulosalarini daliliy misollar asosida izohlay olish hamda umumlashtirish ko'nikmasiga ega bo'ladilar;

- o'zlarida ilmiy tadqiqot olib borishning dastlabki ko'nikmalarini shakllantiradilar.

“Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanidan kurs ishlarini shu fanning barcha yoki ayrim bo‘limlari asosida yozish mumkin. Tavsiya etilayotgan uslubiy ko‘rsatmada esa “Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanidan kurs ishlarini o‘zbek tilining barcha bo‘limlari bo‘yicha yozishga oid amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

Ushbu uslubiy ko‘rsatmaning **“Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fani bo‘yicha kurs ishi mavzulari banki**” deb nomlangan bandida “Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanining barcha bo‘limlari yuzasidan kurs ishi mavzulari tavsiya etildi. Tavsiya etilgan kurs ishi mavzularining ayrimlari ma’lum darajada darslik, o‘quv qo‘llanmalarida yoritilgan, ayrimlari shu kunga qadar maxsus tadqiqot obyekti bo‘lgan. Ba’zi masalalar esa maxsus tadqiqni talab etadi. Shu sababli kurs ishi mavzusi talabalar tomonidan erkin tanlanadi. Albatta, bu mavzular fan o‘qituvchilari tomonidan yilma-yil to‘ldirib borilishi yoki zarur hollarda o‘zgartirish kiritilishi mumkin.

Kurs ishi talabani ilmiy tadqiqot ishiga yo‘naltiruvchi dastlabki amaliy ish bo‘lganligi sababli talabaga ilmiy rahbar tayinlanadi. Kurs ishiga ilmiy salohiyatga ega malakali professor-o‘qituvchilar rahbarlik qilishadi. Ilmiy rahbar mutaxassislik kafedrası tomonidan belgilanadi.

Ilmiy rahbar talabaga kurs ishini yozish metodikasi bo‘yicha yo‘l-yo‘riq ko‘rsatib boradi. U:

- talabaga kurs ishining maqsad va vazifalarini belgilashga yordam beradi;
- belgilangan muammoning o‘rganilganlik darajasini aniqlash yuzasidan tavsiyalar beradi;
- talabaga mavzu bo‘yicha zarur adabiyotlarni tavsiya etadi;
- talabani ilmiy manba bilan ishlashga, mavzuga oid daliliy misollar kartotekasini tuzishga o‘rgatadi;
- talaba tuzgan kurs ishi rejasini tahlil qiladi va zarur hollarda rejaga o‘zgartirishlar kiritish yuzasidan yo‘l-yo‘riq ko‘rsatadi.

Ushbu uslubiy ko‘rsatmada “Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanidan ayrim mavzulardagi kurs ishlarini yozish yuzasidan tavsiyalar berildi. Bu vazifani amalga oshirishdan avval kurs ishining umumiy tavsifi: mavzuning belgilanishi, kurs ishining maqsad va vazifalari, ilmiy va amaliy ahamiyati, kurs ishining tuzilishi haqida ma’lumot berildi, so‘ngra kurs ishini yozish va himoya qilish yuzasidan ko‘rsatmalar berildi.

Ushbu uslubiy ko‘rsatmada “Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanidan ayrim kurs ishi mavzularining taxminiy rejalari va mavzuga aloqador dastlabki ilmiy adabiyotlar ro‘yxati ham tavsiya etildi.

“Kurs ishi mavzulari bo‘yicha tavsiya etiladigan umumiy adabiyotlar” bandida kurs ishi mavzulariga aloqador oxirgi (10-15 yy.) yillarda e‘lon qilingan eng muhim ilmiy-nazariy manbalar tavsiya etildi.

Ilovada “Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanidan kurs ishlarini rasmiylashtirish tartibiga oid namunalar berildi.

I. “HOZIRGI O‘ZBEK ADABIY TILI” FANIDAN YOZILADIGAN KURS ISHINING UMUMIY TAVSIFI

1.1. “HOZIRGI O‘ZBEK ADABIY TILI” FANIDAN KURS ISHI MAVZULARINING BELGILANISHI

“Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanidan kurs ishlari mavzulari mutaxassislik kafedrasida O‘zR DTS va fan bo‘yicha tuzilgan namunaviy o‘quv dasturi asosida belgilanadi va avval kafedrada, so‘ngra fakultet ilmiy kengashida muhokama etilib tasdiqlanadi.

“Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanidan kurs ishi mavzularini belgilashda talabalarining ushbu fanga oid nazariy bilimlari va ko‘nikmalarini hamda fan bo‘yicha umumiy qiziqishlarini e‘tiborga olish lozim bo‘ladi.

Ta‘limdagi uzviylik va uzluksizlikni ta‘minlash maqsadida kurs ishlari mavzularini bitiruv malakaviy ishi mavzularining ma‘lum bir bob (bo‘lim)lari bo‘yicha belgilash maqsadga muvofiq. Masalan, “O‘zbek tilshunosligida ergashgan qo‘shma gaplar talqini” mavzusidagi bitiruv malakaviy ishining bir bobini “Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fani bo‘yicha “Ta‘lim bosqichlari dastur va darsliklarida ergashgan qo‘shma gaplarning ilmiy talqini” mavzuidagi kurs ishi sifatida berish mumkin. Shuningdek, bu muammoni “O‘zbek tili o‘qitish metodikasi” fani bo‘yicha “Ergashgan qo‘shma gaplar” mavzusini o‘tishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish” yoki “Ergashgan qo‘shma gaplar” mavzusini o‘tishda o‘quvchilarni mustaqil fikrlashga o‘rgatish” mavzularidagi kurs ishi sifatida ham berish mumkin.

Albatta, ta‘limda bu tarzda uzviylik va uzluksizlikning ta‘minlanishi talabaning foydali ish koeffitsientini oshirishga yordam beradi, uning mavzuni yanada chuqurroq va atroflicha o‘rganishiga imkon yaratadi. Bu orqali ta‘lim jarayonida fanlar bo‘yicha mukammal kurs ishlarining bajarilishiga erishiladi.

“Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanidan kurs ishi mavzulari talabalar tomonidan ixtiyoriy ravishda tanlanadi. Talabalar kurs ishi mavzusini tanlashda quyidagi masalalarga jiddiy e‘tibor qaratishlari lozim bo‘ladi:

1. Talaba kurs ishi mavzusini tanlashda mavzuning hozirgi kunda dolzarbligi darajasiga, tilshunoslikda qay darajada tadqiq etilganligi va mavzuga oid ilmiy-nazariy manbalarning yetarli ekanligiga e‘tibor qaratishi lozim.

2. Talaba kurs ishi mavzusini tanlashda mavzuga doir ilmiy tasavvuri va nazariy bilimining mavjudligiga e‘tibor qaratishi lozim.

3. Talaba kurs ishi mavzusini tanlashda mavzuni yoritish imkoniyati, bilimi, qobiliyatining yetarli ekanligiga e‘tibor qaratishi lozim.

4. Talaba kurs ishi mavzusini tanlashda mavzuga doir mavjud ilmiy manbalarni to‘liq o‘rganib chiqish imkoniyatining mavjudligiga e‘tibor qaratishi lozim.

Talaba kurs ishini o‘zi izlanish olib borayotgan muayyan mavzu bo‘yicha yozish huquqiga ham ega. Buning uchun talaba mutaxassislik kafedrasiga o‘z mavzusi va

uning rejasi haqidagi ma'lumotlarni taqdim etishi hamda kafedra muhokamasidan o'tkazishi lozim bo'ladi. Mavzu kafedra tasdig'idan o'tgach, talaba "Hozirgi o'zbek adabiy tili" fanidan mana shu mavzu bo'yicha kurs ishini yozish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Kafedra va fakultet ilmiy kengashi tasdig'idan o'tgan kurs ishi mavzulari talabalarga semestr boshidayoq taqdim etiladi.

1.2. "HOZIRGI O'ZBEK ADABIY TILI" FANIDAN YOZILADIGAN KURS ISHINING MAQSADI VA UNDA AMALGA OSHIRILADIGAN VAZIFALAR

Muayyan mavzu bo'yicha chuqur ilmiy-nazariy bilimga ega bo'lish, egallangan nazariy bilimlar asosida umumlashma xulosalar chiqarish, fikrni izchil va ifodali bayon etish ko'nikmasini namoyon etish "Hozirgi o'zbek adabiy tili" fani bo'yicha yoziladigan kurs ishining bosh maqsadi hisoblanadi. Shuningdek, muayyan mavzu bo'yicha mavjud nazariy qarashlarni solishtirish, ularga xolisona munosabat bildirish, mavzuga oid ilmiy manbalarni sinchiklab o'rganish va tahlil qilish hamda mavzu mohiyatini ochib berishda tilshunoslikning tavsiflash, qiyoslash, zidlash, umumlashtirish, komponent tahlil qilish, modellashtirish, transformatsiyalash kabi qator usullarini qo'llash "Hozirgi o'zbek adabiy tili" fanidan yoziladigan kurs ishlarining muhim jihati hisoblanadi.

"Hozirgi o'zbek adabiy tili" fani yuzasidan belgilangan kurs ishlarini yozish va ochiq himoya qilishda quyidagi vazifalarni amalga oshirish ko'zda tutiladi:

- kurs ishi mavzusining dolzarbligini aniqlash, tadqiq darajasini o'rganish va unga munosabat bildira olish;
- kurs ishining maqsad va vazifalarini, tadqiq usullarini to'g'ri belgilash;
- kurs ishi mavzusiga oid eng so'nggi ilmiy manbalarni tahlil qilish va unga munosabat bildira olish;
- kurs ishi mavzusi yuzasidan mustaqil mushohada yuritish;
- kurs ishi mavzusini yoritishda til hodisalarini o'zaro aloqa-bog'lanishda o'rganishga erishish, o'xshash til hodisalarini o'zaro farqlay olish, ularning struktur jihatlarini ajratishga erishish;
- kurs ishi mavzusini yoritishda masalaga oid daliliy misollarni tanlay olish va ularni to'g'ri tahlil etish asosida ma'lum ilmiy-nazariy xulosalar chiqara bilish;
- kurs ishi mavzusini yoritishda nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'lay bilish;
- kurs ishi mavzusi yuzasidan umumlashma xulosalar chiqara olish;
- kurs ishi mavzusini ochiq himoya qila bilish.

"Hozirgi o'zbek adabiy tili" fanidan kurs ishlarini yozishda ilmiy-nazariy tafakkurni shakllantirishga yo'naltirilgan tadqiq usullari tizimidan, shu jumladan, sistem-struktur tilshunoslikning tavsiflash, qiyoslash, zidlash, umumlashtirish, komponent tahlil qilish, til birliklarini modellashtirish, transformatsiyalash kabi eng ilg'or tahlil usullaridan o'rinli foydalanish talab etiladi.

1.3. “HOZIRGI O‘ZBEK ADABIY TILI” FANI BO‘YICHA YOZILADIGAN KURS ISHLARINING ILMIY-AMALIY AHAMIYATI

“Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanining muayyan bo‘limlari yuzasidan yoziladigan kurs ishlari talabalarning til sathi birliklarini shakl va mazmun birligidan tashkil topgan yaxlit tizim sifatida o‘rganish, uning birliklarini aloqa-bog‘lanishda tekshirish hamda eng muhim xususiyatlariga tavsif berish borasida amalga oshiradigan ilk yirik tadqiqot ishlari sifatida muhim ahamiyat kasb etadi.

Ma’lumki, fanlar bo‘yicha yoziladigan kurs ishlarida talabalardan muayyan mavzu bo‘yicha umumlashma ilmiy-nazariy xulosalarini bayon etish talab etiladi. Talabalarning nazariy jihatdan asoslangan xulosalari mavzu bo‘yicha tilshunoslikda shakllangan ilmiy qarashlarni boyitishga xizmat qilishi shubhasiz.

Talabalar tomonidan yozilgan bunday kurs ishlari orqali o‘zbek tili birliklarining o‘ziga xos xususiyatlari haqida atroflicha ma’lumotga ega bo‘lish mumkin. Kurs ishida masalaga oid nazariy manbalar yuzasidan bayon etilgan qiyosiy tavsif va chuqur ilmiy tahlillar muayyan mavzuning tadqiq darajasi haqida to‘liq tasavvur hosil qilishga imkon beradi. Chuqur ilmiy tahlillarga boy kurs ishlaridan o‘zbek tili fani bo‘yicha ma’ruza matnlarini, amaliy va tajriba mashg‘ulotlari ishlanmalarini tuzishda keng foydalanish mumkin bo‘ladi.

1.4. “HOZIRGI O‘ZBEK ADABIY TILI” FANIDAN YOZILADIGAN KURS ISHINING TUZILISHI

“Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanidan yoziladigan kurs ishlari quyidagi tarkibiy qismlardan tarkib topishi maqsadga muvofiq:

- kurs ishining titul varag‘i;
- mundarija;
- kurs ishining umumiy tavsifi;
- kirish qism;
- asosiy qism;
- umumiy xulosalar;
- foydalaniladigan adabiyotlar ro‘yxati.

Kurs ishining **birinchi titul varag‘i** ishning qayerda, qachon va kim tomonidan bajarilganligi, mavzusi, ilmiy rahbari haqida ma’lumot beradi. **(1-ilova)**

Kurs ishining birinchi titul varag‘ida quyidagi ma’lumotlar aks etadi:

1. Oliy o‘quv yurtining nomi.
2. Fakultet nomi.
3. Talabaning familiyasi, ismi, otasining ismi.
4. Kurs ishi mavzusi.

5. Ilmiy rahbarning familiyasi, ismi, ilmiy darajasi, unvoni.

6. Kurs ishi yozilgan joy nomi va yili.

Kurs ishining **ikkinchi titul varag‘ida** quyidagi ma’lumotlar aks etadi (**2-ilova**):

1. Kurs ishi bajarilgan kafedra nomi.

2. Ilmiy rahbar familiyasi, ismi, ilmiy darajasi va unvoni.

3. Kurs ishi himoyasi o‘tkazilishi belgilangan yig‘ilish manzili.

4. Kurs ishi bilan tanishish mumkin bo‘lgan kafedra nomi.

5. Kurs ishi kafedraga topshirilgan sana.

Kurs ishining keyingi varag‘ida **mundarija** beriladi. Mundarijada kurs ishining tarkibiy tuzilishi aks etadi. Mundarija quyidagi tarkibiy qismlardan tashkil topadi:

1. Kurs ishining umumiy tavsifi.

2. Kirish qism.

3. Asosiy qism.

4. Umumiy xulosalar.

5. Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.

6. Ilovalar.

Kurs ishining umumiy tavsifida quyidagi masalalar bayoni aks etadi:

- kurs ishi mavzusining belgilanishi;
- kurs ishining maqsadi va vazifalari;
- kurs ishining tadqiq obyekti va metodi;
- kurs ishining ilmiy va amaliy ahamiyati;
- kurs ishining tuzilishi.

Umumiy tavsifning “**Kurs ishi mavzusining belgilanishi**” bandida mavzuni tavsiya etgan kafedra va mavzuning tasdiqlanganligi haqidagi ma’lumot aks etadi.

“**Kurs ishining maqsadi va vazifalari**” bandida mavzuni yoritishda ko‘zlangan maqsad belgilanadi hamda amalga oshiriladigan vazifalar qayd etiladi.

Umumiy tavsifning “**Kurs ishining tadqiq obyekti va metodi**” bandida o‘rganilayotgan til sathi birligi, uning tahlilga tortilgan jihati qayd etiladi hamda tanlangan mavzuni yoritishda qanday tahlil usullaridan foydalanish ko‘zda tutilganligi ma’lum qilinadi.

“**Kurs ishining ilmiy va amaliy ahamiyati**” bandida erishilishi ko‘zda tutilgan ilmiy natija va ishning amaliy ahamiyati haqida ma’lumot beriladi.

Umumiy tavsifning “**Kurs ishining tuzilishi**” bandida yozilgan ishning tarkibi va umumiy hajmi haqida ma’lumot beriladi.

Kurs ishining **Kirish** qismida mavzuning o‘rganilish darajasiga baho berish lozim bo‘ladi. Mavzuga oid ilmiy manbalar chuqur tahlil etilib, ularga munosabat bildiriladi. Kurs ishining **Kirish** qismida mavzuning dolzarbligi haqida ham munosabat bildirish mumkin.

Kurs ishining **Asosiy qismida** mavzu yuzasidan ko‘tarilgan muammo bo‘lim (bob), bo‘lim (bob) bandlari orqali ochib beriladi. Kurs ishining asosiy bo‘lim (bob)lari, bo‘lim (bob) bandlarida mavzuning asl mohiyati daliliy misollar tahlili

asosida izchillikda ochib beriladi. Daliliy misollar asosiy hollarda badiiy, publitsistik uslub, zarur o‘rinlarda so‘zlashuv nutqi materiallaridan tanlab olinadi.

Kurs ishi boblarida hal etilishi ko‘zda tutilgan masalalar nazariy xarakter kasb etishi lozim. Zarur hollarda nazariy masalaning amaliyotga tatbiqi xususida fikr-mulohazalar bayon etiladi. Agar kurs ishida ilovalar berish lozim topilsa, ular ish so‘nggida qayd etiladi. Ilovalarda muayyan masalaning mohiyatini ochib berishga qaratilgan jadvallar, chizmalar, masalani yechishga doir namunalarni berish ko‘zda tutiladi.

Kurs ishining **Umumiy xulosalar** qismida talabaning mavzuga oid tahliliy materiallar asosida chiqargan nazariy xulosalari umumlashtiriladi hamda uning nazariy qarashlarga qisqa munosabati, mavzuni o‘rganish yuzasidan tavsiyalari beriladi.

Kurs ishining **Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati** qismida kurs ishini yozish jarayonida foydalanilgan barcha ilmiy manbalar qayd etiladi.

Kurs ishi mavzusini yoritishda foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati ish so‘ngida beriladi. Ilmiy manbalar alfavit tartibida ketma-ket raqamlanadi. Avval asar muallifining ismi-sharifi, so‘ngra ilmiy manba nomi (darslik, qo‘llanma, monografiya...), asar nashr etilgan shahar, nashriyot nomi va ilmiy manbaning umumiy sahifasi aniq ko‘rsatiladi. Agar ilmiy manba jurnal yoki to‘plamda e‘lon qilingan bo‘lsa, muallifning ismi sharifi, so‘ngra maqola yoki tezis nomi, nashr etilgan jurnal, to‘plam nomi, jurnal yoki to‘plam nashr etilgan shahar nomi, so‘ngra maqola yoki tezisning ilmiy jurnal, to‘plamdagi sahifasi ko‘rsatiladi. **(3-ilova)**

Ba‘zan kurs ishi yakunida **ilovalar** beriladi. Ilovalar zarur o‘rinlarda mavzu mohiyatini yanada yorqinroq ochib berish uchun qo‘shimcha izoh sifatida ishlatiladi. Asosiy hollarda ilovalarda jadval va turli chizmalar aks etadi. Shuningdek, ilovalarda ishda qo‘llanilgan ilmiy terminlar sharhi, talaba tomonidan ishlab chiqilgan va tavsiya etiladigan lug‘at namunalari ham berish mumkin bo‘ladi.

II. KURS ISHINI YOZISH YUZASIDAN AMALIY TAVSIYALAR

2.1. MAVZU REJASINI TUZISH

Kurs ishining rejasini tuzishdan oldin talaba mavzu bo‘yicha tavsiya etilgan barcha ilmiy manbalarni sinchiklab o‘rganishi, ularni tahlil qilishi lozim bo‘ladi. Mavjud ilmiy manbalarni o‘rganish asosida talaba mavzuning o‘rganilganlik darajasi haqida to‘liq tasavvurga ega bo‘ladi. Shundan so‘ng u kurs ishi mavzusini yoritishda qanday masalalarga e‘tibor qaratish joizligi haqida mushohada yuritadi va mavzuni yoritish rejasini tuzadi.

Kurs ishi mavzusi bo‘yicha tuzilgan rejada quyidagi masalalarga e‘tibor qaratish maqsadga muvofiq:

1. Kurs ishining umumiy tavsifini yoritish. Bu masala **“Kurs ishining umumiy tavsifi”** bandida yoritiladi.

2. Kurs ishi mavzusining o‘rganilganlik darajasi haqida ma’lumot berish, mavzuga oid ilmiy manbalarga tanqidiy munosabat bildirish. Bu masala kurs ishining **Kirish** qismida yoritiladi.

3. Kurs ishi mavzusi yuzasidan ilmiy asoslanishi lozim bo‘lgan eng muhim masalalarni ajratish va ularni bo‘lim (bob)larga kiritish. Bu masalalar kurs ishining **“Asosiy qism”**ida yoritiladi.

4. Kurs ishi mavzusi bo‘yicha umumlashma nazariy xulosalar chiqarish va ularni izchillikda bayon etish. Bu masala kurs ishining **“Umumiy xulosalar”** bandida aks ettiriladi.

5. Kurs ishi mavzusiga oid ilmiy manbalar haqida ma’lumot berish. Bu masala kurs ishining **“Foydalanilgan adabiyotlar”** bandida aks ettiriladi.

Kurs ishi rejasida qayd etiladigan bu masalalar mavzu mohiyatini ochib berishga qaratilgan bo‘lishi joiz. Bu masalalarning rejada aniq, qisqa sarlavhalar ostida izchillikda berilishiga qat’iy rioya qilish lozim bo‘ladi.

Kurs ishi rejasida berilgan masalalarning qay tartibda bo‘lishi, muhim-nomuhimligi, soni tanlangan mavzuning mohiyatiga bog‘liq. Mavzuga aloqador eng muhim masalalarni alohida bo‘lim (bob)larda yoritish tavsiya etiladi.

Dastlabki tuzilgan reja ilmiy rahbar nazoratidan o‘tkazilishi lozim. Ilmiy rahbar zarur hollarda rejaga tuzatishlar kiritish bo‘yicha tavsiyalar berishi mumkin.

2.2. KURS ISHI MAVZUSIGA OID ILMIY MANBALARDAN FOYDALANISH

“Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanidan kurs ishini yozishda eng avvalo qanday manbalarga suyanan holda ishning metodologik asosini belgilashni hal etish lozim bo‘ladi. Bu fan bo‘yicha yoziladigan kurs ishiga tilning o‘zaro aloqa-bog‘lanishda bo‘lgan birliklar yig‘indisidan iborat butunlik ekanligini va til birliklarining ziddiyatli, ikkilangan tabiatga egaligini e’tirof etuvchi dialektika kategoriyalari metodologik asos vazifasini o‘taydi. Kurs ishining metodologik asosini belgilashda dialektika qonunlari qatorida mavzuga oid ilmiy-nazariy manbalar, O‘zR DTS, fanga oid namunaviy o‘quv dasturlar, “Davlat tili haqida”gi qonun, O‘zR Prezidenti asarlari ham muhim o‘rin tutadi.

Kurs ishining metodologik asosi belgilangach, mavzuga oid eng zarur adabiyotlarni tahlil qilish, ularning ro‘yxati (bibliografiyasi)ni tuzish lozim bo‘ladi.

“Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanidan kurs ishini yozishda masalaga aloqador nashr etilganiga kamida o‘n-o‘n besh yil bo‘lgan so‘nggi ilmiy-nazariy, o‘quv-uslubiy adabiyotlar: darsliklar, uslubiy qo‘llanmalar, monografiyalar, ilmiy maqola va tezislardan, shu bilan birga, elektron darsliklardan foydalanish maqsadga muvofiq.

Shuningdek, respublikamizda nashr etib kelinayotgan tilshunoslik masalalarini yorituvchi **“O‘zbek tili va adabiyoti”**, **“Til va adabiyot ta’limi”**, **“Filologiya masalalari”**, **“Ilm sarchashmalari”** va boshqa jurnallarda o‘zbek tilshunosligining ham dolzarb muamolari haqida bahs yuritiladi. Shu sababli talaba kurs ishini yozishda ushbu jurnal materiallaridan keng foydalansa bo‘ladi.

Kurs ishi mavzusiga oid ilmiy adabiyotlarning yetarli bo‘lishi, ularda mavzuning chuqur tahlil etilishi talabaga kurs ishi rejasini hamda yoritiladigan asosiy masalalarni to‘g‘ri belgilab olishga imkon yaratadi. Mavjud adabiyotlarni sinchiklab o‘rganish orqali talaba mavzuni atroflicha yoritishi, ilmiy manbalardagi nazariy xulosalarga tanqidiy munosabat bildirishi joizdir.

Mavzuga oid mavjud adabiyotlarni o‘rganish orqali talaba kurs ishining maqsad va vazifalarini belgilab oladi, ishda nimaga e’tibor qaratishi lozimligini fahmlaydi, asosiy va ikkilamchi masalalarni ajratadi. Ilmiy manbalarni o‘rganish asosida talaba mavzuning o‘rganilganlik darajasini belgilaydi, mavzuning qaysi jihatlarini hali o‘rganilmaganligini anglab yetadi.

Ilmiy adabiyotlarning rahbar tavsiyasi asosida belgilanishi maqsadga muvofiq. Negaki hozirgi davrda ko‘plab kitoblar nashr etilayotgani quvonarli bo‘lsa-da, ularda ayrim bir-biriga zid nazariy qarashlarning aks etishi talabani chalg‘itishga, xato xulosa chiqarishiga sabab bo‘lishi mumkin. Shu sababli mavzuga oid foydalanish uchun tavsiya etiladigan adabiyotlarni tilshunos olimlar tomonidan ma’qullangan eng so‘nggi nazariy xulosalar asosida yozilganligiga e’tibor qaratish muhim ahamiyatga ega.

Shuni alohida qayd etish joizki, kurs ishi mavzusiga oid ilmiy manbalarni o‘rganishni darslik va o‘quv qo‘llanmalaridan boshlash lozim. Darslik va o‘quv qo‘llanmalarida mavzuga oid eng muhim masalalar yoritilgan bo‘ladi. Ularni tahlil qilish asosida mavzu bo‘yicha umumiy tasavvurga ega bo‘lish mumkin.

Talaba mavzuga aloqador qancha ko‘p ilmiy manbani o‘qib o‘rgansa, ularni birma-bir tahlil qilsa, mavzu yuzasidan shunchalik ko‘p ma’lumotga ega bo‘ladi. Mavjud ilmiy manbalarni sinchiklab o‘rganish orqali talaba mavzuning o‘rganilgan va o‘rganilmagan jihatlarini aniqlaydi, mavzu bo‘yicha umumlashma xulosalar chiqaradi.

Darslik va o‘quv qo‘llanmalaridan so‘ng mavzuga oid qo‘shimcha adabiyotlardan foydalanish maqsadga muvofiq. Kurs ishini yozish jarayonida adabiyotlardan muhim nazariy qarashlarni sitata qilib keltirish mumkin. Buning uchun sitatani ilmiy manbadan hech o‘zgartirishsiz aynan ko‘chirib yozish lozim. Ilmiy manbadan keltirilgan bunday sitatalar talabaning nazariy xulosasini asoslashga yordam beradi. Adabiyotlardan sitata sifatida olingan nazariy qarashlarga sahifa so‘nggida yoki qavs ichida manbaning adabiyotlar ro‘yxatidagi raqamini ko‘rsatgan holda havola berish lozim bo‘ladi. Havolada asar muallifi, nomi, nashriyoti, nashr yili va sahifasi aniq ko‘rsatilishi zarur.

Talaba mavzuga oid asosiy ilmiy manbalarni sinchiklab o‘rgangach, kurs ishining xomaki rejasini tuzadi. Rejada ko‘rsatilgan asosiy masalalar kurs ishining qanday bo‘limlardan tarkib topishini belgilab beradi.

2.3. KURS ISHI MAVZUSI YUZASIDAN ILMIY-NAZARIY XULOSALAR CHIQARISH VA ULARNI UMUMLASHTIRISH

Talaba kurs ishi mavzusida ko‘tarilgan nazariy muammoni daliliy misollar yordamida ilmiy asoslashi va umumlashma xulosalar chiqarishi lozim bo‘ladi. Talaba nazariy xulosalarini dalillash uchun asosiy hollarda badiiy, publitsistik uslub, zarur o‘rinlarda so‘zlashuv nutqi materiallaridan tanlab olingan misollarga murojaat qiladi. Bunday misollar to‘g‘ri va o‘rinli tanlanishi, mavzuning mohiyatiga muvofiq kelishi hamda talabaning ilmiy xulosalarini ilmiy asoslashga xizmat qilishi darkor.

Talabaning kurs ishi rejasida ko‘tarilgan nazariy muammoni to‘laqonli ochib berishi, umumlashma ilmiy xulosalar chiqarishi tanlagan tadqiq usuliga ham bog‘liq. Kurs ishida sistem-struktur tilshunoslikning tavsiflash, qiyoslash, zidlash, bevosita ishtirokchilarga ajratish, transformasiyalash, modellash kabi eng ilg‘or tahlil usullaridan foydalanish maqsadga muvofiq. Til hodisalarining bunday tadqiq usullari yordamida tahlil etilishi o‘ranilayotgan obyektining bevosita kuzatishda berilmagan yashirin xususiyatlarini aniqlash hamda u haqida to‘g‘ri umumlashma ilmiy xulosalar chiqarishga imkon beradi.

Talaba mavzuga oid nazariy xulosalarni umumlashtirish jarayonida ko‘tarilgan muammo yuzasidan o‘z shaxsiy qarashlarini ham ifoda etishi lozim bo‘ladi. Ba‘zan talabaning kuzatishlari asosida chiqargan shaxsiy xulosalari mavjud ilmiy manbalardagi nazariy xulosalarga mos kelmasligi mumkin. Bunday holatda talaba o‘z ilmiy qarashlarini to‘plagan daliliy misollari asosida to‘g‘ri asoslay olsa, kurs ishining ilmiy-nazariy qimmatini yanada oshadi.

Talaba kurs ishi mavzusida ko‘tarilgan muammo yuzasidan to‘g‘ri nazariy xulosalar chiqarishi uchun mavzuga aloqador barcha ilmiy manbalarni chuqur o‘rganishi, ularni qiyosiy tahlil qilishi lozim. Shundan so‘ng u umumlashma xulosalar chiqarishi va to‘plagan daliliy misollari asosida rejadagi masalalarni yoritib berishi lozim bo‘ladi.

2.4. KURS ISHI MAVZUSINI REJA ASOSIDA IZCHIL BAYON ETISH

Talaba “Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanidan yozayotgan kurs ishining bo‘lim (bob)larida ko‘tarilgan masalalar bo‘yicha o‘z kuzatishlari, tahlillari asosida umumlashma xulosalar chiqarishi va ularni ishda izchil tarzda bayon etishi lozim bo‘ladi. Kurs ishida, ayniqsa, bo‘lim (bob)larning bir-biri bilan o‘zaro bog‘liqligi, bo‘lim (bob) bandlerining aloqadorligi, ular o‘rtasidagi mantiqiy ketma-ketlikka rioya qilish zarur.

Kurs ishining umumlashma nazariy xulosalarni izchil bayon etish bosqichi ishning tugallangan holatda ekanini ko'rsatadi.

Fikrning izchilligini ta'minlash maqsadida kurs ishi rejasi tuziladi. Muayyan reja asosida yozilgan har qanday kurs ishining asosiy qismi mantiqan o'zaro bog'liq bo'lim (bob)lardan tashkil topadi.

Reja asosida yozilgan kurs ishlarining umumiy tuzilishi o'zaro mantiqan bog'liq quyidagi qismlardan tarkib topishi lozim:

- 1) umumiy tavsif;
- 2) kirish qism;
- 3) mavzu bayoni (asosiy qism);
- 4) umumlashma xulosalar bayoni;
- 5) foydalanilgan adabiyotlar;
- 6) ilova (izohlar, jadval va chizmalar).

Qayd etilgan bu masalalar kurs ishida ketma-ketlikda yoritilsa, fikr izchilligiga putur yetmaydi.

2.5. “HOZIRGI O‘ZBEK ADABIY TILI” FANIDAN YOZILADIGAN KURS ISHLARINI RASMIYLASHTIRISH TARTIBI

“Hozirgi o'zbek adabiy tili” fanidan yoziladigan kurs ishlarini reja asosida, izchillikka rioya qilingan holda, o'zbek adabiy tilida, tartibli, aniq va bexato yozish talab etiladi. Kurs ishini yozishda o'zbek adabiy tilining orfografik me'yoriga muvofiq kelmaydigan turli qisqartmalardan, noadabiy qatlamga oid har xil qo'llanishlardan foydalanish man etiladi.

Kurs ishi elektron yoki qo'lyozma shakllarda yoziladi. Kurs ishi qo'lyozma shaklida bajarilganda ko'k siyohli ruchkada, chiroyli dasxat bilan yozilishi lozim. Mavzu bayonida qizil siyohli ruchka ishlatilmaydi. Zarur o'rinlarda yashil, qora siyohli ruchkalardan foydalanish lozim.

Elektron shakldagi kurs ishining hajmi A4 formatdagi qog'ozda **20-25 varaqdan** iborat bo'lishi lozim. Har bir sahifada 30 ta satr, har bir satrda esa 60 ta belgi (so'zlar orasidagi o'tishlar va tinish belgilarini hisoblagan holda) bo'lishi kerak. Varaqning chap tomonidan 3 sm, o'ng tomonidan 1,5 sm, yuqoridan 2,5 sm, quyidan 2,5 sm hoshiya qoldiriladi. Satrlar oralig'i 1,5 interval bo'lishi lozim.

Qo'lyozma shaklidagi kurs ishining hajmi esa **35-40 varaqdan** iborat bo'lishi shart. Qo'lyozma shaklidagi kurs ishida ham varaqning chap tomonidan 3 sm, o'ng tomonidan 1,5 sm, yuqoridan 2,5 sm, quyidan esa 2,5 sm hoshiya qoldirilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxatida adabiyotlar soni kamida 20-25 ta atrofida bo'lishi kerak.

Kurs ishining har bir sahifasi hoshiyalanadi. Kurs ishining titul varag'idan boshqa barcha varaqlari birma-bir sahifalanadi.

Kurs ishining birinchi va ikkinchi titul varag'i 1-, 2-ilovalarda berilgan tartibda rasmiylashtiriladi. Keyingi varag'ida kurs ishi mavzusining rejasi yoziladi. Rejada ko'tarilgan masalalar alohida bo'limlarda (boblarda) beriladi.

Kurs ishi mavzusini ikki yoki uch bo'lim (bob) orqali yoritish tavsiya etiladi. Har bir bo'lim (bob) raqamlanadi. Bo'lim (bob) nomlari sarlavha tarzida yozilishi lozim. Bo'lim (bob)larning nomlari bosh harflar bilan, uning bandlari kichik harflar bilan yoziladi.

Bo'lim (bob) nomlarini yozishda bo'g'in ko'chirishga ruxsat berilmaydi, shunga ko'ra bo'lim (bob) nomlari qisqa va aniq ifodasiga ega bo'lishi lozim. Sarlavhalar oxirida nuqta qo'yilmaydi. Ishning har bir bo'limi (bobi) yangi sahifadan yoziladi.

Talaba kurs ishida mavzuga doir o'z ilmiy qarashlarini asoslash maqsadida boshqa ilmiy manbalardan izohlar (sitatalar) keltirilishi mumkin. Bunday izohlar (sitatalar) kurs ishida aynan berilsa, qo'shtirnoqqa olinadi. Agar izohlar (sitatalar) rus yoki boshqa tillarda yozilgan bo'lsa, ularning tarjimasi beriladi. Ishda keltirilgan bunday izohlarning muallifi, uning qaysi ilmiy manbadan olinganligi, manba chop etilgan nashriyot, sana, ishning sahifasi belgilangan tartibda satr ostidagi havolalar orqali yoki "Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati"dagi ilmiy manbaning tartib raqami bo'yicha qavs ichida qayd etiladi.

Kurs ishining muhim tarkibiy qismlaridan biri ilmiy havolalardir. Ilmiy havolalar talabaning kurs ishini yozishda qanday manbalarga tayanib ish olib borganligini ko'rsatib turadi. Kurs ishida beriladigan havolalar, asosan, ikki xildir. Bular:

- 1) daliliy materiallar, tajriba-sinov ishlariga havolalar;
- 2) ilmiy tadqiqotlarga, tadqiqotchilarning fikrlariga havolalar.

Kurs ishida talaba nazariy xulosasini daliliy misollar orqali asoslab berishi lozim bo'ladi. Umuman, har qanday ilmiy tadqiqot ishida bo'lgani kabi kurs ishida ham daliliy materiallarga tayanib ish ko'riladi. Tilshunoslikka oid tadqiqot ishlarida daliliy materiallar ko'pincha badiiy nutq ko'rinishlaridan tanlab olinadi. Kurs ishida keltirilgan har bir daliliy materialning manbasi aniq ko'rsatilgan bo'lishi kerak. Odatda, daliliy material keltirilgach, uning manbasi qavs ichida to'liq, ba'zan shartli qisqartmalar bilan beriladi. Masalan: *Mirzakarimboyga xotin bo'lish uning xayoliga bir lahza kelgan bo'lsa edi...*, *Gulnor balki bunchalik o'rtanmagan, bunchalik vahimaga, sarosimaga tushmagan bo'lar edi...* (Oybek. «Qutlug' qon») *Siz – qochoqsiz, nari-beri til uchida menga bir narsa yozgandek bo'lib qochgansiz.* (A.Q.)

Ba'zi ishlarda tajriba-sinov ishlari natijalari daliliy material sifatida keltiriladi. Agar natijalar e'lon qilingan bo'lsa, ishda nashr manbayi; e'lon qilinmagan bo'lsa, o'tkazilgan o'rni va vaqti, uni qayd etgan muassasa ko'rsatilishi zarur.

Daliliy materiallar arxiv yoki muzeylardan olinganda, arxiv (muzey), uning joyi, fond raqami (nomi), qayd raqami ko'rsatiladi.

Kurs ishida berilishi mumkin bo'lgan havolalardan yana biri ilmiy tadqiqotlarga, tadqiqotchilarning fikrlariga havolalardir. Kurs ishida havolalarning bu turi ham keng qo'llaniladi. Bunday havolalar, asosan, quyidagi uch usul bilan beriladi:

1. Sahifaosti izohlari;
2. Matn ichida ajratilgan izohlar;
3. Bob (bo'lim) oxirida keltirilgan izohlar.

Kurs ishida havolalarni 4 turda berish mumkin:

- 1) muallif va uning asari nomi, asar chop etilgan nashriyot nomi, nashr yili, zarur betlarni to'liq ko'rsatgan holda;
- 2) raqamlash usuli bilan;
- 3) muallif va uning asari nashr etilgan yilni ko'rsatuvchi qisqartma holda;
- 4) tadqiqotchi lozim ko'rgan qisqartma shakllaridan birida beriladi.

Havolalarni qayd etishning birinchi turidan, asosan, sahifaosti izohlarda foydalaniladi. Bu usul fikrlar manbayini kitobxonga yetkazishning eng qulay usulidir. Ammo bu usul kurs ishi sahifasining ko'p hajmini egallaydi, shu bilan birga, o'quvchi diqqatini chalg'itishi mumkin.

Bu turdan kurs ishida beriladigan izohlarda ham foydalanish mumkin. Bu holda kurs ishi matni ichida havolalar arab raqamlari bilan ketma-ket tarzda belgilab boriladi va sahifaostida har bir tartib raqamiga mos manba aniq va to'liq ko'rsatiladi. Ishda bir muallifning ayni bir tadqiqot ishi takror-takror keltirilganda, birinchi keltirilishda to'liq berilib, qolgan o'rinlarda faqat muallif ko'rsatiladi va "Ko'rsatilgan asar" havolasi beriladi va unga aloqador betlarga ishora qilinadi.

Havolalarni raqamlash usuli bilan berish eng tejamli usuldir. Bunda ilmiy manbalar kurs ishining oxirida "Foydalanilgan adabiyotlar" sarlavhasi ostida qat'iy alifbo tartibida joylashtiriladi. Matn ichida havola berishga ehtiyoj tug'ilganda manbaning "Foydalanilgan adabiyotlar" ro'yxatidagi tartib raqami, undan keyin vergul qo'yilib, zarur betlar ko'rsatiladi. Masalan:

"Bir turkum leksemasi asosida boshqa bir turkum leksemasi yuzaga kelishi uchun turkumlik semasi (predmet', belgi', harakat' kabi) bu leksemalarning semalar tarkibiga lison bosqichida birkirilgan bo'lishi kerak. Aks holda bir turkum leksemasining boshqa turkum leksemasi o'rnida ishlatilishi voqe bo'ladi xolos" [139, 40].

Ushbu izoh Sh.Rahmatullayevning "Hozirgi adabiy o'zbek tili" nomli darsligidan olingan bo'lib, u kurs ishining "Foydalanilgan adabiyotlar" ro'yxatida 139-raqam ostida keltirilgan, 40 raqami havola qayd etilgan sahifani anglatadi.

Matn ichida bir o'rinda bir necha manbaga havola etilganda, har bir manba raqami nuqtali vergul bilan ajratib boriladi.

Havola berishning bu usuli tejamli bo'lsa-da, o'z noqulayliklariga ega. Birinchidan, fikr olingan manbani, tadqiqotchi kimlarning g'oyalari va materiallariga tayanib ishlayotganligini bilish uchun o'quvchi har gal bob (ish) oxiriga qayta-qayta murojaat etishi zarur. Ikkinchidan, bunday tizimdan foydalanish muallifdan katta

ehtiyotkorlikni talab qiladi. Bitta raqamdagi xato manbaga havolani tamoman o'zgartirib yuboradi.

Havolalarni uchinchi usulda (asar muallifi va uning bosilgan yiliga ishora etuvchi qisqartmalar bilan berish yo'li) berish eng qulay va tejamkor usuldir. Bu usuldan havola berishning hamma turlarida bemalol foydalanish mumkin. Havola berishning ushbu usulidan foydalanganda manbaning shartli qisqartmalari yo ishning boshida (shartli qisqartmalar bo'limida), yoki ishning oxirida "Foydalanilgan adabiyotlar" qismida to'liq beriladi.

Hozirgi vaqtda barcha turdagi mustaqil tadqiqot ishlarida, jumladan, o'quv fanlari bo'yicha yoziladigan kurs ishlarida ham havola berishning birinchi usulidan – muallif, uning asari nomi, nashriyoti, nashr yili, zarur betlarini to'liq ko'rsatgan holda sahifaosti izohlarida berish ko'p tavsiya etiladigan an'anaviy hamda eng qulay usullardan hisoblanadi.

2.6. "HOZIRGI O'ZBEK ADABIY TILI" FANIDAN KURS ISHLARINI OCHIQ HIMOYA QILISH

"Hozirgi o'zbek adabiy tili" fani bo'yicha tashkil etiladigan kurs ishlari mutaxassislik kafedralarida belgilangan tartibda himoya qilinadi.

Kurs ishi ilmiy rahbar taqrizidan o'tib **(4-ilova)**, himoyaga tavsiya etilgach, talaba ishni kafedraning maxsus yig'ilishida ochiq himoya qiladi.

Kurs ishini himoya qilish yakuniy baholash nazorati haftasi oralig'ida o'tkaziladi. Himoya kuni oldindan belgilanib, talabalarga e'lon qilinadi. Talaba kurs ishini maxsus tuzilgan hay'at huzurida himoya qiladi. Himoya vaqtida talaba kurs ishi mavzusining o'rganilganlik darajasi, kurs ishida amalga oshirilgan vazifalar, kurs ishining tadqiq obyekti va metodi, ishning ilmiy va amaliy ahamiyati, kurs ishining tuzilishi haqida ma'lumot beradi hamda mavzuning asl mohiyatini qisqa sharhlaydi. Shu bilan birga, ilmiy rahbar taqrizida ko'rsatilgan e'tiroz va kamchiliklarga javob beradi.

Himoya jarayonida talaba kurs ishida ko'tarilgan muammo yuzasidan chuqur bilimga ega ekanligini namoyon etishi, muammo bo'yicha o'z nuqtayi nazarini bayon qilishi lozim.

Kurs ishini himoya qilish vaqtida talabaga hay'at a'zolari, shuningdek, himoyada ishtirok etayotgan professor-o'qituvchilar, talabalar mavzu yuzasidan savollar berishi mumkin.

Hay'at a'zolari talabaning himoyadagi javoblari asosida uning yozgan ishiga yakuniy baho qo'yadilar. Agar kurs ishi talab darajasida yozilmagan bo'lsa, talaba kurs ishi himoyasiga qoyilmaydi va ish qayta ishlash uchun qaytariladi. Kurs ishini belgilangan muddatda rasmiylashtirmagan hamda uni himoya qilmagan, shuningdek, hay'at a'zolari tomonidan kurs ishi qoniqarsiz baholangan talaba akademqarzdor sanaladi.

Ko‘tarilgan muammoning tadqiq darajasi, kurs ishi va uning bo‘lim (bob)larida ko‘tarilgan masalalar tahlili asosida mukammal darajada yozilgan ilmiy asoslarga boy kurs ishini amaliyotga tatbiq etishga, xususan, amaliy va tajriba mashg‘ulotlarida, talabalar ilmiy anjumanlarida foydalanishga tavsiya etish mumkin. Himoya hay’ati qarori asosida bunday kurs ishini nashr etishga tavsiya etish ham mumkin.

Mukammal yozilgan kurs ishini talaba bitiruv malakaviy ishi darajasiga olib chiqishi ham mumkin.

III. KURS ISHINI BAHOLASH TARTIBI

Kurs ishlari O‘zR Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligining 2013-yil 13-dekabrda 470-sonli buyrug‘i bilan tasdiqlangan va O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligida 2013- yil 13-dekabrda № 981-2-son raqami bilan ro‘yxatdan o‘tgan “Oliy ta‘lim muassasalarida talabalar bilimni baholashning reyting tizimi to‘g‘risida Nizom”ga ko‘ra 100 ballik tizim orqali baholanadi.

Reyting nizomiga muvofiq ballar taqsimoti quyidagicha belgilanadi:

86 - 100 ball – “a’lo”

71 - 85 ball – “yaxshi”

55 - 70 – “qoniqarli”

0 - 54 ball – “qoniqarsiz”.

“Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanidan yozilgan kurs ishlarini baholashda talabaning kurs ishini yozish va himoya qilishga qo‘yilgan talablarga qay darajada amal qilganligi muhimdir.

“Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanidan kurs ishlarini yozish va himoya qilishga quyidagi talablarni qo‘yish maqsadga muvofiq:

1. Kurs ishi mavzusining dolzarbligini ochib berish, mavzuning tadqiq darajasini belgilash va unga xolisona tanqidiy munosabat bildirish.

2. Kurs ishining maqsad va vazifalarini to‘g‘ri belgilash.

3. Kurs ishi mavzusi yuzasidan mustaqil mushohada yuritish, mavzuni atoroflicha va izchil yoritish.

4. Kurs ishi mavzusini yoritishda til hodisalarini o‘zaro aloqa-bog‘lanishda tahlil etish, til hodisalarining o‘xshash va farqli jihatlariga aniqlik kiritish.

5. Kurs ishi mavzusini yoritishda masalaga oid daliliy misollarni to‘g‘ri tanlash, ularni tahlil etish asosida nazariy xulosalar chiqara bilish.

6. Kurs ishi mavzusini yoritishda nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog‘lash.

7. Kurs ishi mavzusi yuzasidan umumlashma xulosalar chiqarish.

8. Kurs ishi mavzusini ochiq himoya qilish.

“Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanidan kurs ishini yozish va himoya qilishga qo‘yilgan bu talablar asosida uni baholashning quyidagi mezonini tavsiya etish mumkin:

KURS ISHINI BAHOLASH MEZONI

№	Kurs ishiga qo'yilgan talablar	Kurs ishini baholash ballari
1.	Kurs ishi mavzusining dolzarbligi, o'rganilganlik darajasini aniqlash.	5 ball
2.	Kurs ishining maqsad va vazifalarini, tadqiq usullarini to'g'ri belgilash.	5 ball
3.	Kurs ishi mavzusiga oid daliliy materiallarni to'plash, mavjud ilmiy manbalarni tahlil qilish va ularga munosabat bildira olish.	15 ball
4.	Kurs ishi mavzusi yuzasidan talabanning o'z nuqtayi nazarini haqqoniy aks ettira olishi, ko'tarilgan muammoni hal etishga ijodiy yondashuvi.	15 ball
5.	Kurs ishi mavzusini yozma madaniy nutq talablari asosida chuqur ilmiy mushohada bilan izchillikida yoritib berish.	25 ball
6.	Kurs ishi mavzusida ko'rarilgan muammo yuzasidan umumlashma ilmiy-nazariy xulosalar chiqara olish.	15 ball
7.	Kurs ishini rasmiylashtirish va ochiq himoya qilish. Kurs ishi himoyasida talabanning mavzuni ilmiy nutq malakasi asosida izchil yorita berish mahorati, himoya vaqtida uning axborot texnologiyalaridan to'g'ri va samarali foydalanganlik darajasi.	20 ball
	Jami:	100 ball

IV. "HOZIRGI O'ZBEK ADABIY TILI" FANIDAN AYRIM MAVZULAR BO'YICHA KURS ISHINI YOZISHGA DOIR KO'RSATMALAR

4.1. "Analitik va sintetik usulda yasalgan fe'llar sinonimiyasi (S.Ahmad asarlari misolida)" mavzusidagi kurs ishini yozishga doir uslubiy ko'rsatmalar

"Analitik va sintetik usulda yasalgan fe'llar sinonimiyasi (S.Ahmad asarlari misolida)" mavzusidagi kurs ishini yozishda quyidagi vazifalarni bajarish maqsadga muvofiq:

1. “Analitik va sintetik usulda yasalgan fe’llar sinonimiyasi (S.Ahmad asarlari misolida)” mavzusiga bag’ishlangan kurs ishining maqsadini belgilash, bajarishi ko’zda tutiladigan vazifalarga aniqlik kiritish, mavzuning tadqiq yo’nalishini belgilash.

2. “Analitik va sintetik usulda yasalgan fe’llar sinonimiyasi (S.Ahmad asarlari misolida)” mavzusining dolzarbligini belgilash, mavzuning tadqiq darajasini o’rganish va unga munosabat bildirish. Mavzu yuzasidan o’zbek tilshunosligida amalga oshirilgan ilmiy - tadqiqot ishlarini tahlil qilish va umumlashma xulosalar chiqarish.

3. “Analitik va sintetik usulda yasalgan fe’llar sinonimiyasi (S.Ahmad asarlari misolida)” mavzusidagi kurs ishini yoritishda masalaga oid daliliy misollarni tanlash va ularni tahlil qilish. Misollar tahlili asosida nazariy xulosalar chiqarish.

4. “Analitik va sintetik usulda yasalgan fe’llar sinonimiyasi (S.Ahmad asarlari misolida)” mavzusidagi kurs ishini yozishda sistem tilshunoslikning tavsiflash, qiyoslash, zidlash, umumlashtirish, komponent tahlil usullaridan foydalanish.

5. Kurs ishi mavzusini ilmiy uslubda adabiy tilning orfografik, punktuatsion, uslubiy me’yorlariga rioya qilgan holda bayon etish. Mavzu bayonida bo’lim (bob), bandlar izchilligiga, daliliy misollar aniqligiga rioya qilish.

“Analitik va sintetik usulda yasalgan fe’llar sinonimiyasi (S.Ahmad asarlari misolida)” mavzusidagi kurs ishini quyidagi reja asosida yozish tavsiya etiladi:

KURS ISHI REJASI

Kurs ishining umumiy tavsifi.

Kirish.

O’zbek tilshunosligida yasama fe’llar tadqiqi.

I. -la affiksli yasama fe’llarning o’zbek tilidagi mavqei masalasi.

1.1. -la affiksining ma’no va vazifalari.

1.2. -la affiksi so’z yasovchi sifatida.

1.3. -la affiksi shakl hosil qiluvchi sifatida.

II. -la affiksli yasama fe’llarning analitik fe’llar bilan sinonimiyasi.

2.1. Sintetik va analitik fe’llar sinonimiyasining o’zbek tilshunosligidagi talqini.

2.2. *Qilmoq (etmoq, aylamoq)* fe’llari bilan yasalgan qo’shma fe’llar va -la affiksli fe’l yasalmalar sinonimiyasi.

Umumiy xulosalar.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati.

Kurs ishining umumiy tavsifida “Analitik va sintetik usulda yasalgan fe’llar sinonimiyasi” mavzusining dolzarblik darajasi belgilanadi, o’rganilganlik darajasi, maqsad va vazifalari, tekshirish obyekti va metodi, ilmiy yangiligi, tadqiqot

natijalarining ilmiy va amaliy ahamiyati, kurs ishining tuzilishi va hajmi to'g'risida umumiy ma'lumot beriladi.

Kurs ishining **Kirish qismida** "O'zbek tilshunosligida yasama fe'llar tadqiqi" masalasiga munosabat bildirish lozim bo'ladi.

Ma'lumki, o'zbek tilshunosligida fe'llarning yasalishi masalasi yuzasidan bir qator tadqiqotlar o'tkazilgan. Xususan, akademik A.Hojiyevning "O'zbek tili so'z yasalishi tizimi" nomli kitobida (- Toshkent: O'qituvchi, 2007. - 167 b.) so'z turkumlaridan ot, sifat, ravish va fe'l yasalishi xususida qimmatli ma'lumotlar berilgan.

Fe'l yasalishi masalasiga oid nazariy qarashlar A.G'ulomovning "Fe'l" nomli kitobida (-Toshkent: Fan, 1954. - 88 b.) ham ma'lumotlar mavjud. Shuningdek, fe'l yasalishi bilan bog'liq masalalar darslik va o'quv qo'llanmalaridan ham o'rin olgan.

Talaba kurs ishining bu qismida mavjud adabiyotlarni sinchiklab o'rganish, ularni tahlil qilish asosida o'zbek tilshunosligida fe'l yasalmalar tadqiqi bo'yicha o'z xulosalarini bayon qiladi.

"-la affiksli yasama fe'llarning o'zbek tilidagi mavqei masalasi" deb nomlangan birinchi bo'limda *-la* affiksining ma'no va vazifalari, bu affiksning so'z yasovchi va shakl hosil qiluvchi sifatida qo'llanishi kabi masalalar xususida bahs yuritiladi.

Talaba bu bo'limni yoritishdan avval masalaga oid ilmiy manbalarni sinchiklab o'rganadi, olimlarning *-la* affiksining ma'nolari, so'z yasovchi va shakl hosil qiluvchi sifatida qo'llanishi haqidagi qarashlarini tahlil qiladi, so'ngra S.Ahmad asarlaridan tanlab olingan *-la* affiksli yasalma fe'llar ishtirokida tuzilgan gaplarni tahlil qilib, bu affiksning ma'no va vazifasini belgilaydi. Shundan so'ng nazariy xulosalarini yoritishga kirishadi.

"-la affiksli yasama fe'llarning analitik fe'llar bilan sinonimiyasi" deb nomlangan ikkinchi bo'limda esa sintetik va analitik fe'l yasalmalar sinonimiyasi tahlil etiladi.

Talaba *qilmoq (etmoq, aylamoq)* fe'llari bilan yasalgan sintetik yasalmalar va *-la* affiksli analitik fe'llar sinonimiyasini yoritishdan avval masalaga oid ilmiy manbalarni sinchiklab o'rganadi. Xususan, ushbu masalaga bag'ishlangan F.Jumayevning **"O'zbek tilidagi sintetik fe'l yasalmalarining analitik fe'l yasalmalari bilan sinonimik munosabati"** mavzusidagi nomzodlik dissertatsiyasi (-Toshkent, 2006), yuzasidan e'lon qilingan maqolalar bilan tanishishi lozim.

Shundan so'ng S.Ahmad asarlaridan tanlab olingan daliliy misollari yordamida nazariy xulosalarini asoslab berishi lozim bo'ladi.

Kurs ishining **Umumiy xulosalar** qismida mavzu yuzasidan chiqarilgan xulosalar umumlashtiriladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati qismida esa "Analitik va sintetik usulda yasalgan fe'llar sinonimiyasi (S.Ahmad asarlari misolida)" mavzusidagi kurs ishini yozish mobaynida foydalanilgan barcha ilmiy manbalar ro'yxati qayd etiladi.

“Analitik va sintetik usulda yasalgan fe’llar sinonimiyasi (S.Ahmad asarlari misolida)” mavzusidagi kurs ishini yozishda tavsiya etiladigan dastlabki adabiyotlar:

1. Berdialiyev A. Soʻz yasalishi bilan aloqador baʼzi masalalar // A.Gʻulom va oʻzbek tilshunosligi. – Toshkent, 2004. - B. 22-23.
2. Hojiyev A. Feʼl. - Toshkent: Fan, 1973. - 192 b.
3. Hojiyev A. Oʻzbek tili analitik fe’llarining mohiyati. // Oʻzbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2012. - №3. – B. 3-10.
4. Hojiyev A. Oʻzbek tili soʻz yasalishi tizimi. - Toshkent: Oʻqituvchi, 2007. - 167 b.
5. Isaqova G. Oʻzbek tilida *qilmoq* fe’lining leksik-semantik xususiyatlari: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 2008. – 21 b.
6. Jumayev F. Koʻmakchili analitik shaklning mohiyati. // Oʻzbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2012. - №3. – B. 69-71.
7. Jumayev F. Oʻzbek tilidagi sintetik fe’l yasalmalarining analitik fe’l yasalmalari bilan sinonimik munosabati (-**la** affiksi va tarkibida -**la** boʻlgan qoʻshma affikslar asosida): Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 2006. – 22 b.
8. Mengliyev B. Morfologik vositalarning maʼnoviy xususiyatlari va sintaktik imkoniyatlari: Filol. fan .nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 1996. – 24 b.
9. Mirtojiyev M. Hozirgi oʻzbek adabiy tili. – Toshkent: Universitet, 2004. – 222 b.
10. Mirtojiyev M. Oʻzbek tilidagi fe’l valentliklari. – Toshkent: Universitet, 2007. – 82 b.
11. Nurmonov A., Shahobiddinova Sh., Iskandarova Sh., Nabiyeva D. Oʻzbek tilining nazariy grammatikasi. Morfologiya, - Toshkent: Yangi asr avlodi, 2001. -164 b.
12. Rasulov R. Oʻzbek tili fe’llarining maʼno tuzilishi. - Toshkent: TDPU, 2005. - 143 b.
13. Sharipov F. Fe’llarda harakat tarzining sintetik ifodalanishi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 2009. – 22 b.
14. Shoabdurahmonov Sh., va boshqalar. Hozirgi oʻzbek adabiy tili. 1- qism. - Toshkent: Oʻqituvchi, 1980. - 448 b.
15. Shukurov O.U. Harakat tarzi shakllari paradigmasi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 2005. – 21 b.
16. Tojiyev Y. Oʻzbek tilida affiksial sinonimiya: Filol. fan. d-ri ... diss. avtoref. - Toshkent. 1992. - 48 b.
17. Tursunov U., Muxtorov J., Rahmatullayev Sh. Hozirgi oʻzbek tili. - Toshkent: Oʻzbekiston, 1992. - 339 b.

4.2. “Bog‘langan qo‘shma gaplarning shakliy-mazmuniy tuzilishi (O‘.Umarbekov asarlari misolida)” mavzusidagi kurs ishini yozishga doir uslubiy ko‘rsatmalar

“Bog‘langan qo‘shma gaplarning shakliy-mazmuniy tuzilishi (O‘. Umarbekov asarlari misolida)” mavzusidagi kurs ishini yozishda quyidagi vazifalarni bajarish maqsadga muvofiq:

1. “Bog‘langan qo‘shma gaplarning shakliy-mazmuniy tuzilishi (O‘. Umarbekov asarlari misolida)” mavzusiga bog‘ishlangan kurs ishining maqsad va vazifalarini, tadqiq usulini to‘g‘ri belgilash.

2. “Bog‘langan qo‘shma gaplarning shakliy-mazmuniy tuzilishi (O‘. Umarbekov asarlari misolida)” mavzusining dolzarbligi, tadqiq darajasini o‘rganish va unga munosabat bildirish. Mavzu yuzasidan o‘zbek tilshunosligida amalga oshirilgan ilmiy - tadqiqot ishlari (M.Asqarova, G‘.Abdurahmonov, R.Sayfullayeva, N.Mahmudov, S.Solixo‘jayevalarning masalaga oid ishlari)ni chuqur o‘rganish, ularni tahlil qilish, umumlashma ilmiy xulosalar chiqarish.

3. “Bog‘langan qo‘shma gaplarning shakliy-mazmuniy tuzilishi (O‘. Umarbekov asarlari misolida)” mavzusidagi kurs ishini yoritishda qo‘shma gap turlarini o‘zaro bog‘liqlikda o‘rganish, qo‘shma gaplarning o‘xshash, umumiy va farqlovchi jihatlarini farqlash, qo‘shma gaplarning struktur-semantik tuzilishini aniqlash.

4. “Bog‘langan qo‘shma gaplarning shakliy-mazmuniy tuzilishi (O‘. Umarbekov asarlari misolida)” mavzusidagi kurs ishini yoritishda eng sara badiiy asarlardan bog‘langan qo‘shma gaplar aks etgan misollarni tanlab olish va ularni birma-bir tahlil etish asosida ma‘lum nazariy xulosalar chiqara bilish.

5. “Bog‘langan qo‘shma gaplarning shakliy-mazmuniy tuzilishi (O‘. Umarbekov asarlari misolida)” mavzusidagi kurs ishini yozishda sistem tilshunoslikning tavsiflash, qiyoslash, zidlash, umumlashtirish, komponent tahlil usullaridan o‘rinli foydalanish talab etiladi.

6. Kurs ishi mavzusini ilmiy uslubda adabiy tilning orfografik, punktuatsion, uslubiy me‘yorlariga rioya qilgan holda aniq, to‘g‘ri, maqsadga muvofiq tarzda bayon etish. Mavzu bayonida bo‘lim (bob), bandlar izchilligiga rioya qilish.

“Bog‘langan qo‘shma gaplarning shakliy-mazmuniy tuzilishi (O‘.Umarbekov asarlari misolida)” mavzusidagi kurs ishini quyidagi reja asosida yozish tavsiya etiladi:

KURS ISHI REJASI

Kurs ishining umumiy tavsifi.

Kirish.

O'zbek tilshunosligida qo'shma gaplarning tadqiqi masalasi.

I. Bog'langan qo'shma gaplarning sintaktik tuzilishi.

1.1. Bog'langan qo'shma gaplarda polipredikativlikning ifodalanishi.

1.2. Bog'langan qo'shma gap qismlarini bog'lovchi vositalar.

II. Bog'langan qo'shma gaplarning semantik tuzilishi.

2.1. Bog'langan qo'shma gap qismlari orasida shakllangan mazmuniy munosabatlar.

2.2. Bog'langan qo'shma gaplarda shakliy-mazmuniy nomuvofiqlik.

Umumiy xulosalar.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

Ilova.

Kurs ishining umumiy tavsifida mavzuning dolzarblik darajasi belgilanadi, o'rganilganlik darajasi, maqsad va vazifalari, tekshirish obyekti va metodi, ilmiy yangiligi, tadqiqot natijalarining ilmiy va amaliy ahamiyati, kurs ishining tuzilishi va hajmi to'g'risida umumiy ma'lumot beriladi.

Kurs ishining **Kirish** qismida "O'zbek tilshunosligida qo'shma gaplarning tadqiqi masalasi"ga munosabat bildiriladi.

Ma'lumki, shu kunga qadar o'zbek tilshunosligida qo'shma gaplar formal-struktur, semantik-sintaktik, formal-funksional yo'nalishlarda tadqiq etildi. Shu sababli o'zbek tilshunosligida qo'shma gaplar tadqiqiga oid ishlarning salmog'i keng. Bu ishlar ichida, ayniqsa, M.Asqarova, A.Berdialiyev, N.Mahmudov, S.Solixo'jayeva, R.Sayfullayevalarning tadqiqotlari ahamiyatga molik.

Qo'shma gaplarning semantik-sintaktik tuzilishi masalasi "Hozirgi o'zbek adabiy tili", "O'zbek tili grammatikasi" darsliklarining "Sintaksis" bo'limida ham keng yoritilgan. Talaba mavjud barcha adabiyotlarni chuqur tahlil qilish asosida o'zbek tilshunosligida qo'shma gaplarning o'rganilishi darajasini belgilaydi va bu haqidagi xulosalarini kurs ishining **Kirish** qismida bayon qiladi.

"Bog'langan qo'shma gaplarning sintaktik tuzilishi" deb nomlangan birinchi bo'limda bog'langan qo'shma gaplarning struktur tuzilishi tahlil etiladi va bunday gaplarda birdan ortiq predikativ ifoda aks etishi ilmiy asoslanadi. Bu bo'limning keyingi bandida bog'langan qo'shma gap qismlarini bog'lovchi vositalar xususida bahs yuritiladi. Bu bandeda badiiy manbadan tanlab olingan misollar yordamida bog'langan qo'shma gap qismlarini bog'lovchi vositalarga tavsif beriladi.

"Bog'langan qo'shma gaplarning semantik tuzilishi" deb nomlangan ikkinchi bo'limda bog'langan qo'shma gap qismlari orasida shakllangan mazmuniy munosabatlar belgilanadi hamda bunday gaplarda yuzaga keladigan shakliy-mazmuniy nomuvofiqlik sabablariga oydinlik kiritiladi.

Talaba bog'langan qo'shma gap qismlari orasida shakllangan mazmuniy munosabatlarni belgilash uchun dastlab masalaga oid ilmiy manbalarni sinchiklab o'rganishi lozim bo'ladi. Xususan, talaba S.Solixo'jayevaning bog'langan qo'shma gaplar tahliliga oid "O'zbek tilining mazmuniy sintaksisi" kitobida (Nurmonov A.,

Mahmudov N., Ahmedov A., Solixo‘jayeva S. O‘zbek tilining mazmuniy sintaksisi. - Toshkent: Fan, 1992. - 292 b.) berilgan nazariy qarashlarini chuqur o‘zlashtirishi lozim. Shundan so‘ng badiiy matndan tanlab olingan daliliy misollar yordamida o‘z ilmiy qarashlarni asoslab berishi lozim bo‘ladi.

Kurs ishining **Umumiy xulosalar** qismida tahlillar asosida yuzaga kelgan xulosalar umumlashtiriladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati qismida kurs ishini yozish mobaynida foydalanilgan barcha ilmiy manbalar ro‘yxati **3-ildoda** berilgan tartibda qayd etiladi.

**“Bog‘langan qo‘shma gaplarning shakliy -mazmuniy tuzilishi
(O‘.Umarbekov asarlari misolida)” mavzusidagi kurs ishini yozishda tavsiya
etiladigan dastlabki adabiyotlar:**

1. Abdurahmonov G‘. O‘zbek tili grammatikasi. - Toshkent: O‘qituvchi, 1996. - 248 b.
2. Aytboyev D. Lingvistik belgining asimmetrik dualizmi // O‘zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2011. - №2. – B. 24-28.
3. Haynazarova M. So‘roq gaplarda shakl va mazmun nomuvofiqligi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 1999. - 25 b.
4. Lutfullayeva D. Gapni semantik - sintaktik qoliplashtirish muammolari. - Toshkent: Fan, 2005. - 137 b.
5. Lutfullayeva D. Tasdiq gaplarda shakliy-mazmuniy nomuvofiqlik. - Toshkent: Fan, 1997. - 54 b.
6. Mahmudov N., Nurmonov A. O‘zbek tilining nazariy grammatikasi. - Toshkent: O‘qituvchi, 1995.
7. Mirtojdiyev M. Hozirgi o‘zbek adabiy tili. – Toshkent: Universitet, 2004. – 222 b.
8. Nazarov K., Ubayeva F., Narimonova M., Sayfullayeva R. Qo‘shma gap komponentlarini sistemali o‘rganish masalasiga doir // Hozirgi o‘zbek adabiy tilining taraqqiyot yo‘nalishlari. - Toshkent. 1990. -B. 22-25.
9. Nurmonov A. Gap haqidagi sintaktik nazariyalar. - Toshkent. 1988.
10. Nurmonov A. Tanlangan asarlar. III jildlik. – Toshkent: Akademnashr, 2012.
11. Nurmonov A., Mahmudov N., Ahmedov A., Solixo‘jayeva S. O‘zbek tilining mazmuniy sintaksisi. - Toshkent: Fan, 1992.
12. Qurbonova M. O‘zbek tilshunosligida shakl-funksional yo‘nalish va sodda gap qurilishining talqini: Filol. fan. d-ri ... diss. avtoref. - Toshkent. 2001. - 49 b.
13. Sayfullayeva R. Hozirgi o‘zbek tilida qo‘shma gaplarning formal-funksional talqini. – Toshkent: Fan, 1994. – 357 b.

14. Sayfullayeva R. Hozirgi o'zbek tilida qo'shma gaplarning substansial (zotiy) talqini. – Toshkent: Fan, 2007.
15. Sayfullayeva R., Mengliyev B., Boqiyeva G., Qurbonova M., Yunusova Z., Abuzalova M. Hozirgi o'zbek tili. – Toshkent: O'zMU, 2007. - 380 b.
16. Turniyozov N. Nazariy grammatikadan ocherklar. – Samarqand: SamDCHTI, 1998. – 48 b.
17. Usmonova H. O'zbek tilidagi gap bo'laklarining pozitsion tadqiqi: Filol. fan. d-ri ... diss. avtoref. - Toshkent. 2007. - 45 b.
18. Xolboyeva M. - sa vositali qo'shma gaplar semantikasi. // O'zbek tili va advbiyoti. – Toshkent, 2011. - №4. – B. 94-96.
19. Xolboyeva M. O'zbek tilidagi gaplarning semantik murakkablashuvi. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2010. - 59 b.
20. Мамажонов А. Стилистические особенности сложных предложений современного узбекского литературного языка: Автореф. дисс. ... д-ра филол. наук. - Ташкент, 1991. – 59 с.

V. “HOZIRGI O‘ZBEK ADABIY TILI” FANI BO‘YICHA KURS ISHI MAVZULARI BANKI

№	Kurs ishi mavzulari
1.	FONETIKA, ORFOEPIYA, GRAFIKA, ORFOGRAFIYA
2.	Hozirgi o'zbek tilida unlilar tavsifi va uning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
3.	Undosh fonemalar tavsifi va uning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
4.	Hozirgi o'zbek tilida portlovchi, sirg'aluvchi, qorishiq undoshlar va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
5.	Til va lab undoshlarining fonologik tavsifi va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
6.	Tovush o'zgarishlari hodisasining ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
7.	Hozirgi o'zbek tilida urg'u va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
8.	Hozirgi o'zbek tilida bo'g'in tuzilishi va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
9.	Kirill va lotin grafikasiga asoslangan o'zbek alifbolarining qiyosiy tavsifi.
10.	Ta'lim bosqichlarida imlo qoidalarining o'rganilishi.
11.	Kirillcha va lotincha o'zbek yozuvi asosidagi imlo qoidalarining qiyosiy tahlili.
12.	O'rfoepik qoidalar va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
	LEKSIKOLOGIYA, FRAZELOGIYA, LEKSIKOGRAFIYA
13.	Leksik birliklarning atash, ifoda va vazifa semalari, ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
14.	Leksemalarda ma'no ko'chishi va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.

15.	Ta'lim bosqichlarida arxaizm va neologizmlarning o'rganilishi.
16.	O'zbek tili leksikasining boyish manbalari va taraqqiyoti.
17.	O'zbek tilida kasb-hunar leksikasi.
18.	O'zbek terminologiyasining dolzarb muammolari.
19.	Ta'lim bosqichlarida leksik sinonimiya va antonimiyaning o'rganilishi.
20.	Ta'lim bosqichlarida leksik omonimiya va polisemiyaning o'rganilishi.
21.	Antonimiya va antisemiya munosabati, ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
22.	Leksemalarda emotsional-eksperissiv bo'yoqdorlik va uslubiy baho tavsifi.
23.	O'zbek tilining dialektal leksikasi va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
24.	O'zbek tilining o'zlashma so'zlar qatlami va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
25.	O'zbek tilida evfemizm va disfemizmlar, ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
26.	Leksemalarning konnatativ ma'nosi va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
27.	Darajalanish munosabati va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
28.	Butun-qism munosabatidagi leksemalar va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
29.	Jins-tur munosabatidagi leksemalar va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
30.	O'zbek tili frazeologizmlarining semantik-funksional xususiyatlari.
31.	Frazemalarning turlari va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
32.	Mustaqillik davri o'zbek lug'atchiligining dolzarb muammolari.
33.	Lug'at turalri va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
34.	Izohli lug'atlarda terminlarning leksikografik talqini.
	MORFOLOGIYA
35.	Morfologik kategoriyalar va ularning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
36.	Mustaqil so'z turkumlari va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
37.	So'z turkumlarining ko'chishi hodisasi va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
38.	Ta'lim bosqichlarida ot va uning ma'no turlarini o'rganish.
39.	Ta'lim bosqichlarida fe'l so'z turkumini o'rganish.
40.	Fe'l kategoriyalari va ularning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
41.	Fe'l zamonlari tavsifi va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
42.	Fe'l nisbatlari va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
43.	Juft, takroriy fe'llar va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
44.	Fe'llarning ma'no turlari va uning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
45.	Fe'llarda mayl kategoriyasi va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
46.	Fe'llarning lug'aviy shakllari va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
47.	Fe'lning vazifadosh shakllari va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
48.	Fe'llarda bo'lishli-bo'lishsizlik kategoriyasi va uning ta'lim bosqichlarida

	o'rganilishi.
49.	Analitik va sintetik fe'llar sinonimiyasi va uning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
50.	Ko'makchi fe'llar va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
51.	Otning grammatik kategoriyalari va ularning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
52.	Ko'plik kategoriyasi va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
53.	Kelishik kategoriyasi va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
54.	Daraja kategoriyasi uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
55.	Atoqli otlarning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
56.	Otlarda lug'aviy shakllar va ularning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
57.	Ta'lim bosqichlarida sifat so'z turkumini o'rganish.
58.	Sonning morfologik belgi-xususiyatlari va ularning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
59.	Ta'lim bosqichlarida sonning ma'no turlarini o'rganish.
60.	Hisob (numerativ) so'zlari va uning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
61.	Ta'lim bosqichlarida olmoshning morfologik belgi-xususiyatlarini o'rganish.
62.	Olmoshlarda lingvistik neytrallashuv va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
63.	So'roq olmoshlari va ularning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
64.	Belgilash-jamlash olmoshlari va ularning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
65.	Bo'lishsizlik olmoshlari va ularning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
66.	Ko'rsatish olmoshlari va ularning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
67.	Kishilik olmoshlari va ularning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
68.	Ta'lim bosqichlarida ravish so'z turkumini o'rganish.
69.	Ravishlarda daraja kategoriyasi va uning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
70.	Ta'lim bosqichlarida yordamchi so'zlarning o'rganilishi.
71.	Yuklama haqidagi ta'limot va uning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
72.	Ko'makchi haqidagi ta'limot va uning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
73.	Bog'lovchi haqidagi ta'limot va uning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
74.	Taqlid so'zlar va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
75.	Undov so'zlar va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
76.	Modal so'zlar va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
77.	Yordamchi so'zlarning ko'chishi va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
78.	Kelishik va ko'makchilar sinonimiyasining ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
79.	Hozirgi o'zbek tilida so'z yasalishi va uning ta'lim bosqichlari darsliklarida

	berilishi.
80.	Ot yasalishi va uning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
81.	Sifat yasalishi va uning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
82.	Fe'l yasalishi va uning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
83.	Ravish yasalishi va uning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
84.	Ta'lim bosqichlarida morfema va uning turlarini o'rganish.
85.	So'zning morfemik tarkibidagi o'zgarishlar va ularning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
86.	Affiksial omonimiya va uning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
87.	Affiksial sinonimiya va uning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
	SINTAKSIS
88.	Sintaktik aloqa turlari va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
89.	Ta'lim bosqichlarida so'z birikmalari haqidagi sintaktik nazariyalarning o'rganilishi.
90.	Otli va fe'lli so'z birikmalari va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
91.	O'zbek tilida sodda gap qurilishi va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
92.	Gapning grammatik kategoriyalari va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
93.	Sodda gaplar tasnifi va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
94.	Ta'lim bosqichlarida gapning ifoda maqsadiga kora turlarining o'rganilishi.
95.	Gapning zamon kategoriyasi va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
96.	Ta'lim bosqichlarida gapda predikativlikning ifodalanishi haqidagi ta'limotning o'rganilishi.
97.	Darak gaplarning shakliy-mazmuniy tuzilishi va uning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
98.	So'roq gaplarning shakliy-mazmuniy tuzilishi va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
99.	Ritorik so'roq gaplarda shakl va mazmun nomuvofiqligi muammosining
100.	Buyruq gaplarning shakliy-mazmuniy tuzilishi va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
101.	Istak gaplarning shakliy-mazmuniy tuzilishi va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
102.	Undov gaplarning shakliy-mazmuniy tuzilishi va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
103.	Ta'lim bosqichlarida inkor kategoriyasining o'rganilishi.
104.	Egasiz gaplarning semantik-sintaktik tuzilishi va uning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
105.	Ta'lim bosqichlarida gap bo'laklarining o'rganilishi.
106.	Ikkinchi darajali bo'laklar va ularning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
107.	Kesim haqidagi ta'limot va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.

108.	Ta'lim bosqichlarida mustaqil va nomustaqil kesim haqidagi ta'limotning o'rganilishi.
109.	Hol va uning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
110.	Hollarning semantik tasnifi muammosining ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
111.	Aniqlovchi va uning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
112.	To'ldiruvchi va uning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
113.	Funksional va nofunksional gap bo'laklari va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
114.	Murakkablashgan sodda gaplarning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
115.	Sifatdosh o'ramlar bilan kengaygan yoyiq gaplarning o'rganilishi.
116.	Ravishdosh o'ramlar bilan kengaygan yoyiq gaplarning o'rganilishi.
117.	Uyushiq bo'laklar va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
118.	Ajratilgan bo'laklar va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
119.	Undalma va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
120.	Inversiya va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
121.	Kirish va kiritma qurilmalarning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
122.	So'z-gaplar va uning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
123.	To'liq va to'liqsiz gaplar va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
124.	Sodda gaplarda shakl va mazmun munosabati muammosining o'rganilishi.
125.	Qo'shma gaplarda shakl va mazmun munosabati muammosining o'rganilishi.
126.	Bog'langan qo'shma gaplar va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
127.	Bog'langan qo'shma gap qismlarini biriktiruvchi vositalar va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
128.	Bog'langan qo'shma gaplarda shakl va mazmun munosabati muammosining o'rganilishi.
129.	<i>Bo'lsa, esa</i> bog'lovchili qo'shma gaplar va ularning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
130.	Zidlov bog'lovchili qo'shma gaplar va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
131.	Ayiruv va inkor bog'lovchili qo'shma gaplar va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
132.	Ergashgan qo'shma gap qismlarini biriktiruvchi vositalar va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
133.	Hol ergash gaplarning turalri va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
134.	Shartlanganlik munosabatli qo'shma gaplar va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
135.	Havola bo'lakli qo'shma gaplar va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
136.	O'xshatish ergash gapli qo'shma gaplarda shakl va mazmun munosabati.

137.	Sabab-natija munosabatli qo'shma gaplar va ularning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
138.	Payt, o'rin va tarz munosabatli qo'shma gaplar va ularning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
139.	Bog'lovchisiz qo'shma gaplar va uning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
140.	Bog'lovchisiz qo'shma gaplarda tinish belgilarining qo'llanish qoidalari.
141.	Murakkab qo'shma gaplar va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
142.	Aralash turdagi murakkab qo'shma gaplarning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
143.	Bir necha ergash gapli qo'shma gaplarning ta'lim bosqichlari darsliklarida berilishi.
144.	O'zga gaplar va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
145.	Ko'chirma gapli qurilmalar gaplar va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.
146.	Barqaror birikmalar va ularning ta'lim bosqichlarida o'rganilishi.

VI. KURS ISHI MAVZULARINING TAXMINIY REJALARI VA ASOSIY ADABIYOTLAR

KURS ISHI MABZUSI:

“O‘ZBEK TILIDA KESIMNING GRAMMATIK XUSUSIYATLARI”

MAVZUNING TAXMINIY REJASI:

Kirish. Kurs ishining umumiy tavsifi.

I BOB. O‘zbek tilida kesimlik kategoriyasi muammosi.

1.1. Predikativlik va kesimlik tushunchalarining mohiyati.

1.2. Kesimlik kategoriyasining gapga xos muhim grammatik hodisa ekanligi.

II BOB. O‘zbek tilida kesimlik kategoriyasining ifodalanishi.

2.1. Kesimlik kategoriyasida shaxs-son va zamon shakllari.

2.2. Kesimlik kategoriyasida tasdiq va inkor muammosi.

2.3. Kesimlik kategoriyasida modallikning ifodalanishi.

Umumiy xulosalar.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

MAVZU BO'YICHA DASTLABKI MA'LUMOT BERUVCHI ILMIY MANBALAR:

1. Abuzalova M. Bir va ikki tarkibli gaplar haqida //Jumhuriyat yosh filolog olimlarning an'anaviy ilmiy-nazariy konferensiyasi materiallari. – Toshkent, 1991. – 135 b.
2. Abuzalova M. O'zbek tilida sodda gapning eng kichik qurilish qolipi va uning nutqda voqelanishi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1994. – 21 b.
3. Akramov Sh. O'zbek tilining gap qurilishida to'ldiruvchi va hol [WRm] valentligi aspektida: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1997. – 22 b.
4. Eraliyeva Z. Kesimlik kategoriyasi haqida: tilshunoslikka oid tadqiqotlar // Jumhuriyat yosh tilshunoslarning an'anaviy ilmiy konferensiyasi materiallari. – Toshkent: Fan, 1992. – B. 138-139.
5. Lutfullayeva D. Gap qurilish qolipi va propositiv strukturasi o'rtasidagi munosabat. Toshkent, 2008. – 156 b.
6. Mahmudov N. Kesimning gapdagi maqomi // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2009. - № 1. – B. 44-56.
7. Mahmudov N., Nurmonov A. O'zbek tilining nazariy grammatikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 1995. – 230 b.
8. Muhamedova S. Mantiqiy predikatsiya bilan sintaktik kesimning mutanosibligi (yo'nalma harakatlar fe'llari misolida) // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 1997. -№4. – B. 33-37.
9. Ne'matov H., Sayfullayeva R., Qurbonova M. O'zbek tili struktural sintaksisi asoslari. 1-qism. –Toshkent: Universitet, 1999. –32 b.
10. Nurmonov A. Tilni sistemali o'rganish va sintaksisning ayrim munozaralari masalalari // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 1998. -№5. –B. 22-26.
11. Nurmonov A., Mahmudov N., Ahmedov A., Solixo'jayeva S. O'zbek tilining mazmuniy sintaksisi. -Toshkent: Fan, 1992. –296 b.
12. Qurbonova M. Hozirgi zamon o'zbek tili (Sodda gap sintaksisi uchun materiallar). -Toshkent: Universitet, 2002. – 127 b.
13. Qurbonova M. Bosh bo'laklar talqiniga doir. -Toshkent: Universitet, 1998. –16 b.
14. Qurbonova M. O'zbek tilshunosligida formal-funksional yo'nalish va sodda gap qurilishining talqini: Filol. fan. d-ri ... diss. - Toshkent, 2001. - 252 b.
15. Qurbonova M., Sayfullayeva R., Boqiyeva G., Mengliev B. O'zbek tilining struktural sintaksisi. – Toshkent: Universitet, 2004. – 142 b.
16. Saloyev R. O'zbek tilida ismi foillar: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Samarqand, 1994. – 25 b.
17. Shahobiddinova Sh. Grammatik ma'no talqini xususida: Filol. fan. nom. ... diss. - Toshkent, - Samarqand, 1993. – 140 b.
18. Usmonova H. Subyekt uzvli predikativ izofalar o'zgaruvi // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 1998. -№1. –B. 35-38.

19. Одинцова М. Главные члены и минимальная структурная схема: сопоставление двух подходов к описанию обязательного словесного состава простого предложения // Вестник Омского университета. – 1996. Вып.1. /[http: www. omsu /omskreg.ru/ vestnik](http://www.omsu/omskreg.ru/vestnik).

20. Сайфуллаев А. Семантика и грамматика членов предложения в современном узбекском языке: Автореф. дисс. ... д-ра филол. наук. –Ташкент, 2001. – 48 с.

21. Структурные схемы (типы) простых невопросительных предложений: формальное устройства и семантика / Русская грамматика. Синтаксис. II т. (Электронная книга) – М.: Наука, 1980/ [http: // rusgram.narod. ru / 1908–1914. html](http://rusgram.narod.ru/1908-1914.html).

KURS ISHI MABZUSI:

“O‘ZBEK TILIDAGI BIR BO‘G‘INLI SO‘ZLARNING STRUKTUR TUZILISHI”

MAVZUNING TAXMINIY REJASI:

Kirish. Kurs ishining umumiy tavsifi.

I BOB. O‘zbek tilshunosligida bir bo‘g‘inli so‘zlarning tadqiqi darajasi.

1.1. Bir bo‘g‘inli so‘zlarning struktur tuzilishini o‘rganish muammosi.

1.2. O‘quv adabiyotlarida bir bo‘g‘inli so‘zlarning ilmiy talqini masalasi.

II BOB. O‘zbek tilida bir bo‘g‘inli so‘zlarning struktur-semantik xususiyatlari.

2.1. Sodda fonetik strukturali bir bo‘g‘inli so‘zlarning struktur-semantik tuzilishi.

2.2. Murakkab fonetik strukturali bir bo‘g‘inli so‘zlarning struktur-semantik tuzilishi.

Umumiy xulosalar.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.

MAVZU BO‘YICHA DASTLABKI MA’LUMOT BERUVCHI ILMIY MANBALAR:

1. Aliyev A., Sodiqov Q. O‘zbek adabiy tili tarixidan. – Toshkent: O‘zbekiston, 1994. –118 b.

2. Fitrat A. Unli va unsiz tovishlar // Tanlangan asarlar. IV j. – Toshkent: Ma’naviyat, 2006. – 336 b.

3. Hojiyev A. O'zbek tili so'z yasalihi tizimi. – Toshkent: O'qituvchi, 2007. – 168 b.
4. Imyaminova Sh. O'zbek tilidagi ko'p bo'g'inli so'zlar bo'g'in tiplarining pozitsiyasiga ko'ra qiyosiy va statik tahlili // Filologiyaning dolzarb masalalari. Xalqaro ilmiy-amaliy anjumanining maqolalar to'plami. – Toshkent: O'zMU, 2008. – B. 394. (128-135).
5. Irisqulov M. Tilshunoslikka kirish. Toshkent: O'qituvchi, 1992. –276 b.
6. Jabborov X. O'zbek tilida suv leksemasining lug'aviy-ma'noviy xususiyatlari. – Qarshi, Nasaf, 2005. – 152 b.
7. Jamolxonov H. Hozirgi o'zbek adabiy tili. – Toshkent: Talqin, 2005. – 272 b.
8. Mirtojiyev M. Mirtojiyev M. O'zbek tilida bo'g'in // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2012. - №4. – B. 6-12.
9. Mirtojiyev M. O'zbek tili leksikologiyasi va leksikografiyasi. – Toshkent: Universitet, 2000. –79 b.
10. Muxtorov A., Sanaqulov U. O'zbek adabiy tili tarixi. – Toshkent: O'qituvchi, 1995. – 160 b.
11. Nurmonov A. O'zbek tili fonologiyasi va morfonologiyasi. – Toshkent: O'qituvchi, 1990. – 48 b.
12. Rahmatullayev Sh. Hozirgi adabiy o'zbek tili. – Toshkent: Universitet, 2006. – 464 b.
13. Rahmatullayev Sh. O'zbek tili lug'atining turkiy qatlami. – Toshkent: Universitet, 2001. –352 b.
14. Rahmonova N. Turkiy tillarda qorishiq qo'shimchalar taraqqiyoti // «O'zbek sharqshunosligida ilmiy til muammolari». Ilmiy anjuman materiallari. – Toshkent, 1995. –B.32.
15. Sanaqulov U. O'zbek adabiy tili tarixining ilk davrlari. – Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2004. – 280 b.
16. Shoabdurahmonov Sh. «O'zbek tilining tarkibiy-etimologik lug'ati» uchun materiallar // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 1995. –№. 5-6. – B.50.
17. To'ychiboyev B. O'zbek tilining taraqqiyot bosqichlari. – Toshkent: O'qituvchi, 1996. –176 b.
18. Tojiyev Y. O'zbek tili morfemikasi. –Toshkent:JO'UI, 1992.–68 b.
19. Turniyozov N., Shodiyev F. Ona tilimizdagi unlilar xususida // Boshlang'ich ta'lim. –Toshkent, 1994. –№ 1. –B. 40-41.
20. Tursunov U., Muxtorov J., Rahmatullayev Sh. Hozirgi o'zbek adabiy tili. – Toshkent: O'zbekiston, 1992. –399 b.
21. Umarov E. Eski o'zbek tilidagi unlilar taraqqiyoti // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2005. – №3. – B. 35.

22. Васильева Е. Ф. Фонетическая структура односложных корней-основ имен существительных в современном чувашском языке // Проблемы этимологии тюркских языков. – Алма-Ата, Гылым, 1990. –400 с. /- С.55-62 /
23. Дадабоев Х., Насыров И., Хусанов Н. Проблемы лексики староузбекского языка. – Ташкент: Фан, 1990. - 214 с.
24. Кайдар А.Т. Структура односложных корней и основ в казахском языке. – Алматы: Изд. Арыс, 2005. –304 с.
25. Левитская Л.С., Дыбо А.В., Рассадин В.И. Этимологический словарь тюркских языков. - М.: Наука, 1997. – 368 с.

KURS ISHI MABZUSI:

“O‘ZBEK TILI HUQUQIY TERMINLARINING LINGVISTIK XUSUSIYATLARI”

MAVZUNING TAXMINIY REJASI:

Kirish. Kurs ishining umumiy tavsifi.

I BOB. Davlat boshqaruvi tizimiga oid huquqiy terminlar tasnifi.

- 1.1. Davlat tuzilishi va boshqaruviga oid tushunchalarni ifoda etuvchi huquqiy terminlar.
- 1.2. Sud tizimiga oid tushunchalarni anglatuvchi huquqiy terminlar.
- 1.3. Harbiy tushunchalarga oid terminlar.
- 1.4. Soliq va boshqa xil yig‘imlarga oid huquqiy terminlar.

II BOB. Ijtimoiy hayotning boshqa sohalariga oid huquqiy terminlar sharhi.

- 2.1. Urf-odatga oid tushunchalarni ifoda etuvchi huquqiy terminlar.
 - 2.2. Oila va nikohga oid huquqiy terminlar tasnifi.
 - 2.3. Kasb-korga oid huquqiy terminlar tasnifi.
- Umumiy xulosalar.
Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.

MAVZU BO‘YICHA DASTLABKI MA’LUMOT BERUVCHI ILMIY MANBALAR:

1. Abdiyev M. Soha leksikasining sistem tahlili muammolari. – Toshkent: A.Qodiriy nomidagi xalq merosi nashriyoti, 2004. – 117 b.
2. Abdiyev M. Sohaviy leksikaning sistem tahlili (Samarqand viloyati kasb-hunarlar materiallari asosida): Filol. fan. d-ri ... diss. avtoref. – Toshkent, 2005. – 55 b.

3. Aliyev A., Sodiqov Q. O'zbek adabiy tili tarixidan. - Toshkent: O'qituvchi, 1994. - 118 b.
4. Dadaboyev H. Tarixiy-harbiy terminlar lug'ati. – Toshkent, 2003. – 240 b.
5. G'ulomova G.Yo. O'zbek yuridik terminologiyasining istiqlool davri taraqqiyoti: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 2005. – 26 b.
6. Iskandarova Sh. Leksikani mazmuniy maydon asosida o'rganish muammolari. – Toshkent: Fan, 1998. – 52 b.
7. Karimov S., Mamatov X., Bo'riyev I. Yuristning nutq madaniyati. – Toshkent, 2004. – 130 b.
8. Ko'chimov Sh. Huquqiy normalarni o'zbek tilida ifodalashning ilmiy-nazariy muammolari: Filol. fan. d-ri. ... diss. avtoref. - Toshkent, –2004. – 50 b.
9. Ko'chimov Sh. O'zbekiston Respublikasi qonunlarining tili: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 1995. – 23 b.
10. Ko'chimov Sh. O'zbekiston Respublikasida qonunchilik texnikasi (til, uslub, huquqiy atamashunoslik). – Toshkent, 1996. – 101 b.
11. Mirhamidov M., Hasanov S. Yuridik til va huquqshunos nutqi. – Toshkent: Universitet, 2004. – 240 b.
12. Mirtojiyev M. Hozirgi o'zbek adabiy tili. – Toshkent, 2004. – 222 b.
13. Mirtojiyev M. O'zbek tili leksikologiyasi va leksikografiyasi. – Toshkent, 2000. – 80 b.
14. Mo'minova A. O'zbek tilida mansab va unvon nomlarining leksik-semantik tarkibi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 2000. -25 b.
15. Muqimov Z. O'zbekiston davlati va huquqi tarixi. Darslik. - Toshkent: Adolat, 2003. – 280 b.
16. Muqimov Z. Tarixiy-huquqiy atamalar lug'ati. – Samarqand, 1992. – 53 b.
17. Muxtorov A., Sanaqulov U. O'zbek tili tarixi. – Toshkent: O'qituvchi, 1995. - 160 b.
18. Omonov Q. XIV-XV asrlarda uyg'ur xatida bitilgan imtiyoz huquqini beruvchi davlat hujjatlarining lisoniy-uslubiy tadqiqi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 1997. – 24 b.
19. Saidov A., Sarkisians G. Yuridik til va huquqshunos nutqi. – Toshkent: Adolat., 1994, - 32 b.
20. Saidov A., Ko'chimov Sh. Qonunchilik texnikasi asoslari. - Toshkent: Adolat, 2001. – 220 b.
21. Sobirov A. O'zbek tilining leksik sathini sistema sifatida tadqiq etish: Filol. fan. d-ri ... diss. avtoref. – Toshkent, 2005. – 48 b.
22. Xolmanova Z. "Boburnoma"ning ayrim leksik xususiyatlari. – Toshkent, 2003. – 100 b.
23. Yuridik atamalar qomusiy lug'ati. – Toshkent: Sharq, 2003. – 432 b.

KURS ISHI MABZUSI:

“O‘ZBEK MULOQOT NUTQINING LISONIY XUSUSIYATLARI”

MAVZUNING TAXMINIY REJASI:

Kirish. Kurs ishining umumiy tavsifi.

I BOB. O‘zbek muloqot nutqining umumnazariy masalalari.

1.1. Nutqning shakllanishida lingvistik birliklarning ahamiyati.

1.2. Nutqning shakllanishida ijtimoiy muhit masalasi.

1.3. Nutqning shakllanishida kasb etikasi.

1.4. Nutqning shakllanishida noverbal vositalarning o‘rni.

II BOB. Soha vakillari nutqining funksional xususiyatlari.

2.1. O‘qituvchilar nutqining funksional xususiyatlari.

2.2. Ichki ishlar idoralari xodimlari nutqining funksional xususiyatlari.

2.3. Savdo xodimlari nutqining funksional xususiyatlari.

Umumiy xulosalar.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.

MAVZU BO‘YICHA DASTLABKI MA’LUMOT BERUVCHI ILMIY MANBALAR:

1. Abdiyev M. Soha leksikasining sistem tahlili muammolari. – Toshkent: Xalq merosi, 2004. – 117 b.
2. Hakimov M. O‘zbek tilida matnning pragmatik talqini: Filol. fan. d-ri ... diss. avtoref. - Toshkent, 2001. - 50 b.
3. Iskandarova Sh. O‘zbek nutq odatining muloqot shakllari: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Samarqand, 1993. - 26 b.
4. Iskandarova Sh. Sistem tilshunoslik asoslari. – Farg‘ona: Nashriyotsoz, 2006. - 103 b.
5. Mahmudov N. O‘qituvchi nutqi madaniyati. - Toshkent: O‘zbekiston Milliy kutubxonasi, 2007. - 184 b.
6. Mahmudov N. O‘zimiz va so‘zimiz. - Toshkent: Adabiyot va san‘at, 1997. - 110 b.
7. Mamajonov A. Periodik nutq ko‘rinishi. – Farg‘ona, 1995. - 45 b.
8. Mo‘minov S. O‘zbek muloqot xulqining ijtimoiy-lisoniy xususiyatlari: Filol. fan. d-ri ...diss. avtoref. - Toshkent, 2000. - 47 b.
9. Mo‘minov S., Nurmonova D., Karimova O. Nutq madaniyati. - Toshkent: Yangi asr avlodi, 2005. - 67 b.

10. Muhammadiyev N. Ichki ishlar idoralari xodimlarining kasb etikasi va estetik madaniyati. - Toshkent: O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi, 1998. - 287 b.
11. O'zbekiston Respublikasi ichki ishlar idoralari xodimlarining kasb odobnomasi. - Toshkent: IIV, 1993.
12. Omonturdiyev A. O'zbek nutqining evfemik asoslari. – Toshkent: 2000. – 128 b.
13. Pardayeva I. O'zbek tilining zargarlik terminologiyasi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1994. - 22 b.
14. Qo'ng'urov R., Begmatov E., Tojiyev Y. Nutq madaniyati va uslubiyati asoslari. - Toshkent: O'qituvchi, 1992. - 160 b.
15. Qosimov E. Shifokorning nutq madaniyati va bemor bilan muloqot sinoati. – Toshkent: Sharq, 2002. - 175 b.
16. Saidxonov M. Noverbal vositalar va ularning o'zbek tilida ifodalanishi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1993. - 26 b.
17. To'ychiboyev B. O'zbek tilining taraqqiyot bosqichlari. - Toshkent: O'qituvchi, 1996. - 174 b.
18. Usmonov S. Yuristning nutq madaniyati. –Toshkent: O'zbekiston faylasuflar milliy jamiyati, 2007. – 223 b.
19. Yo'ldoshev M. Hamshira mehnati psixologiyasi. – Toshkent: Tibbiyot, 2002. - 81 b.
20. Митина Л.М. Психология профессионального развития учителя. М.: Моск. ун-т, 1998. – 227 с.

KURS ISHI MABZUSI:

“O‘ZBEK TILI FE‘LLARIDA POLUFUNKSIONALLIK ”

MAVZUNING TAXMINIY REJASI:

Kirish. Kurs ishining umumiy tavsifi.

I BOB. O'zbek tili sathlarida polifunksionallikning namoyon bo'lishi.

- 1.1. Morfemik birliklarda polifunksionallik.
- 1.2. Morfologik birliklarda polifunksionallik.
- 1.3. Sintaktik birliklarda polifunksionallik.

II BOB. Fe'llarda polifunksionallikning namoyon bo'lishi.

- 2.1. Harakat nomi shakllarida polifunksionallik.
- 2.2. Sifatdosh shakllarida polifunksionallik.
- 2.3. Ravishdosh shakllarida polifunksionallik.

Umumiy xulosalar.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

MAVZU BO'YICHA DASTLABKI MA'LUMOT BERUVCHI ILMIY MANBALAR:

1. Isaqov Z. O'zbek tilida so'z turkumlarining o'zaro munosabati va unda yuklamalarning o'rni: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Farg'ona, 2005. – 22 b.
2. Isaqova G. O'zbek tilida *qilmoq* fe'lining leksik-semantik xususiyatlari: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 2008. – 21 b.
3. Jumayev F. O'zbek tilidagi sintetik fe'l yasalmalarining analitik fe'l yasalmalari bilan sinonimik munosabati (*-la affiksi va tarkibida –la bo'lgan qo'shma affikslar asosida*): Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 2006. – 22 b.
4. Madrahimov I. O'zbek tilida so'zning serqirraligi va uni tasniflash asoslari: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 1994.
5. Mengliyev B. Morfologik vositalarning ma'noviy xususiyatlari va sintaktik imkoniyatlari: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 1996. – 24 b.
6. Mirtojiyev M. O'zbek tili semasiologiyasi. - Toshkent: Mumtoz-so'z, 2010.
7. Mirtojiyev M. O'zbek tilidagi fe'l valentliklari. – Toshkent: Universitet, 2007. – 82 b.
8. Nurmonov A., Shahobiddinova Sh., Iskandarova Sh., Nabiyeva D. O'zbek tilining nazariy grammatikasi. Morfologiya, - Toshkent: Yangi asr avlodi, 2001. -164 b.
9. Qobiljonova G. Metafora mohiyati va turlari // O'zbek tili va adabiyoti. — Toshkent, 2007. – №6. –B. 94–96.
10. Qobuljonova G. Metaforaning sistemaviy lingvistik talqini: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 2000. -21 b.
11. Qodirova N. O'zbek tilidagi affikslarda polifunksionallik: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 2002. – 20 b.
12. Rahmatullayev Sh. Hozirgi adabiy o'zbek tili. Ikkinchi kitob. Toshkent: Mumtoz so'z, 2010. - 212 b.
13. Rahmatullayev Sh. Hozirgi adabiy o'zbek tili. Birinchi kitob. –Toshkent: Mumtoz so'z, 2010.– 298 b.
14. Shamsiddinov H. O'zbek tilida so'zlarning funksional–semantik sinonimlari: Filol. fan. d–ri ... diss. avtoref. – Toshkent, 1999. – 46 b.
15. Sharipov F. Fe'llarda harakat tarzining sintetik ifodalanishi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 2009. – 22 b.
16. Shukurov O. Harakat tarzi shakllari paradigmasi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 2005. – 21 b.
17. Sulaymonova G. O'zbek tilida ot turkumidagi so'zlarning polifunksionalligi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 2010. – 27 b.

18. Suleymanova K. Morfologik birliklar sistemasida nisbat kategoriyasining o'рни: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Farg'ona, 2004. – 24 b.
19. Suvonova R. O'zbek tilida metonimiya: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Samarqand, 2001. – 22 b.
20. Расулов Р. Лексико-семантические группы глаголов состояния и их валентность. –Ташкент: Фан, 1991. – 180 с.

KURS ISHI MABZUSI:

“MUSTAQILLIK DAVRI O‘ZBEK TILI LEKSIKASINING TARAQQIYOTI”

MAVZUNING TAXMINIY REJASI:

Kirish. Kurs ishining umumiy tavsifi.

I BOB. **Mustaqillik davri o'zbek tili leksemalarning mavzu guruhleri.**

1.1. O'zbek tili leksemalarining tadqiqi muammosi.

1.2. O'zbek tili leksemalarining taraqqiyoti masalasi.

1.3. Mustaqillik davri leksemalarning semantik tasnifi.

II BOB. Ijtimoiy munosabatlarni anglatuvchi leksemalar semantikasi.

2.1. Davlat boshqaruvi tushunchalarini anglatuvchi leksemalar tahlili.

2.2. Oila va nikoh tushunchalarini anglatuvchi leksemalarning semantik tahlili.

2.3. Diplomatik munosabatlarni anglatuvchi leksemalar semantikasi.

Umumiy xulosalar.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

MAVZU BO‘YICHA DASTLABKI MA’LUMOT BERUVCHI ILMIY MANBALAR:

1. Abdiyev M. Sohaviy leksikaning sistem tahlili (Samarqand viloyati kasb-hunarleri materiallari asosida): Filol. fan. d-ri ... diss. – Toshkent, 2004. – 262 b.
2. Begmatov E. O'zbek adabiy tilining mustaqillik davri rivojiga doir // O'zbek tili va adabiyoti. – 2006. – №4. – B.8.
3. Bektemirov H., Begmatov E. Mustaqillik davri atamallari. –Toshkent: Fan, 2002. – 46 b.
4. Dadaboyev H. Ogahiy tarixiy asarlaridagi ijtimoiy-siyosiy terminlar xususida // O'zbek tilshunosligining dolzarb masalalari. Ilmiy maqolalar to'plami. – Toshkent: 2009. – №3. – B. 21-24.

5. G'ulomova G. O'zbek yuridik terminologiyasiing istiqlool davri taraqqiyoti: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 2005. – 27 b.
6. Hojiyev A. Mustaqillik sharoitida o'zbek tili lug'at tarkibining rivojlanish asoslari // O'zbek til va adabiyoti: №1-2. - 1994. - B. 18-20.
7. Huquqshunoslikka oid o'zlashma terminlar. – Toshkent: Adolat, 1999. - 66 b.
8. Ibragimova O. “Boburnoma”dagi unvon va mansab nomlari // O'zbek tili va adabiyoti. – 2008. – № 4. – B. 105-107.
9. Isaqova Z. Alisher Navoiyning “Majolisun-nafois” asaridagi ijtimoiy-siyosiy leksika: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 2010. – 153.
10. Iskandarova Sh. Til sistemasiga maydon asosida yondashuv. –Toshkent: Fan, 2007. – 151 b.
11. Jamolxonov H. Hozirgi o'zbek adabiy tili. – Toshkent: Talqin, 2005. – 271 b.
12. Ko'chimov Sh. Diplomatik til asoslari: o'quv qo'llanma. – Toshkent: O'qituvchi, 2006 –76 b.
13. Madvaliyev A. Izohli lug'atlarda terminlarning leksikografik talqiniga doir // O'zbek tili va adabiyoti, 2009. – № 1. – B. 56-67.
14. Mo'minova. O. O'zbek tilida mansab va unvon nomlarining leksik-semantik tarkibi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 2000. – 27 b.
15. Mustaqillik: Izohli ilmiy-ommabop lug'at // M.Abdullayev, Q.Xonazarov umumiy tahririda. – Toshkent: Sharq, 2000. – 320 b.
16. O'zbek tilining izohli lug'ati. 5 jildli // A.Madvaliyev tahriri ostida. – Toshkent: O'zb. mil. ents., 2006. – 2008.
17. O'zbek tilining izohli lug'ati. J.1. A-D. 2006. - 680 b. J.2. Ye-M. 2006. - 672 b.; J.3. N-Tartibli. 2007. - 688 b.; J.4. Tartibot – Shukur. 2008.-608 b.; J.5. Shukrona – H. 2008.-592 b.
18. Safarova R. Leksik-semantik munosabatning turlari. – Toshkent: O'qituvchi, 1996. – 47 b.
19. Sharopova R. Izohli lug'atdagi yangi ijtimoiy-siyosiy terminlar // O'zbek tili va adabiyoti. 2010. - №4. – B.103-106.
20. Sobirov A. O'zbek tilining leksik sathini sistemalar sistemasi tamoyili asosida tadqiq etish. – Toshkent: Ma'naviyat, 2004. – 159 b.
21. Tursunova O.F. Tarixiy manbalarda xuquq terminlarining qo'llanishi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 2009. – 169 b.
22. Yuldashev I. O'zbek kitobchilik terminologiyasi: shakllanishi, taraqqiyoti va tartibga solish: Filol. fan. d-ri ... diss. – Toshkent, 2005. – 323 b.
23. Yunusova Z. O'zbek tilida lug'aviy mikrosistemaning tarkibi va rivojlanishi: Filol. fan. nom. ... diss. - Toshkent, – Toshkent, 2004. – 130 b.
24. Абдуллаева А. Лексика сферы международных отношений (на материале русского и узбекского языков): Автореф. дисс.... канд. филол. наук. – Ташкент, 2003. – 27.с.

VII. KURS ISHI MAVZULARI BO‘YICHA TAVSIYA ETILADIGAN ZARURIY ADABIYOTLAR

RAHBARIY ADABIYOTLAR

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008. – 176 b.
2. Karimov I.A. Bizdan ozod va obod vatan qolsin. –Toshkent: O'zbekiston, 1998. – 80 b.
3. “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi to'g'risida”gi qonun // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1997- y., 11-12-son, 295-modda.
4. “Oliy malakali ilmiy va ilmiy-pedagog kadrlar tayyorlash va attestatsiyadan o'tkazish tizimini yanada takomillashtirish to'g'risida”gi O'zR Prezidenti farmoni // O'z Ri qonun hujjatlari to'plami, 2012 y., 30-son, 346-modda.
5. “Oliy ta'limning davlat ta'lim standartlarini tasdiqlash to'g'risida”gi O'zR Vazirlar Mahkamasining 2001-yil 16-avgustdagi 343-son qarori // O'zR qonun hujjatlari to'plami, 2001 y., 15-16-son, 104-modda.
6. “Ta'lim to'g'risida”gi qonun // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Axborotnomasi, 1997- y., 9-son, 225-modda.

O‘QUV, O‘QUV-USLUBIY ADABIYOTLAR VA ILMIY-NAZARIY MANBALAR

7. A.G'ulomovning ilmiy merosi (2-kitob). – Toshkent: O'zMU, 2006.
8. A'lamova M. O'zbek tilidagi fe'llarda nisbat kategoriyasi. – Toshkent: Fan, 1992.
9. Abdiyev M. Sohaviy leksikaning sistem tahlili (Samarqand viloyati kasb-hunarlar materiallari asosida): Filol.fan. d–ri diss. – Toshkent, 2004. – 262 b.
10. Abduazizov A. O'zbek tili fonologiyasi va morfonologiyasi. –Toshkent: O'qituvchi, 1992. - 136 b.
11. Abdullayeva D. Muallif gapi tarkibi // Til va adabiyot ta'limi. – 2002. – №4. – B.17.
12. Abdullayeva D. O'zbek tilida antisemiya: Filol. fan. nom. ... diss. – Toshkent, 2010. – 134 b.
13. Abdullayeva D. Semantik - sintaktik valentlik va o'zga gapli qurilmalar: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Samarqand, 2002. – 22 b.
14. Abdupattoyev M. O'zbek matnida supersintaktik butunliklar: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. –Toshkent, 1998. – 23 b.

15. Abdurahmonov G'. O'zbek xalqi va tilining shakllanishi haqida. – Toshkent: Fan, 1999. – 88 b.
16. Abdurahmonov G'. O'zbek tili grammatikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 1996. – 247 b.
17. Abdurahmonov G', Shukurov Sh., Mahmudov Q. O'zbek tilining tarixiy grammatikasi. – Toshkent: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati, 2008. – 528 b.
18. Abdurahmonov N., Eltazarov J. Qadimgi turkiy til. – Samarqand: SamDU nashri, 2001. – 166 b.
19. Abdurahmonova M. Turkiy tillarda egalik kategoriyasi // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2001. – №3. – B. 51–54.
20. Abdusamatov R. O'zbek tilida gap bo'laklarining noamaliy mavqei masalasi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Samarqand, 1994. – 23 b.
21. Abuzalova M. Gapning eng kichik qurilish qoliplari haqida // O'zbek tili va adabiyoti. – 1991. – № 5. – B. 42–46.
22. Abuzalova M. O'zbek tilida sodda gapning eng kichik qurilish qolipi va uning nutqda voqelanishi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1994. – 21 b.
23. Afoqova N.M. Abdulla Oripov lirikasida badiiy san'atlar: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. –Toshkent, 1997. – 26 b.
24. Ahmedova N. O'zbek tilida murojaat birliklarining semantik–konnotativ tadqiqi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. –Toshkent, 2008. - 25 b.
25. Akramov. Sh. O'zbek tilining gap qurilishida to'ldiruvchi va hol. ([WPM] valentligi aspektida): Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1997. – 21 b.
26. Asadov T. So'z turkumlari tizimida ravish: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 2009. – 23 b.
27. Ashirboyev S., Azimov I. O'zbek tilining tarixiy grammatikasi (o'quv–uslubiy qo'llanma). –Toshkent: TDPU, 2002. 137 b.
28. Aytboyev D. Lingvistik belgining asimmetrik dualizmi // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2011. - №2. – B. 24-28.
29. Aytboyev D. O'zbek tilidagi perifrazalarning motivlashuvi va leksikografik talqini: Filol .fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 2007. – 26 b.
30. Azimov I. Alisher Navoiyning nasriy asarlarida kesim markazli bir bosh bo'lakli gaplarning shakliy va mazmuniy xususiyatlari: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 2001. – 23 b.
31. Begmatov E. O'zbek adabiy tilining mustaqillik davri rivojiga doir // O'zbek tili va adabiyoti. – 2006. – №4. – B.8.
32. Bektemirov H., Begmatov E. Mustaqillik davri atamallari. –Toshkent: Fan, 2002. – 46 b.
33. Benyaminov Y., Saidov S. O'zbekcha-nemischa o'quv lug'ati. –Toshkent: O'qituvchi, 1992. – 198 b.
34. Berdialiyev A. So'z yasalishi bilan aloqador ba'zi masalalar // A. G'ulom va o'zbek tilshunosligi. – Toshkent. 2004. – B. 22–23.

35. Berdialiyev A. O'zbek tili ergash gapli qo'shma gaplarida sintaktik aloqa va sintaktik munosabatlar. – Toshkent: Fan, 1992. – 112 b.
36. Bobokalonov R. O'zbek tilida semantik-funksional shakllangan so'z-gaplar: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 2000. – 19 b.
37. Boymirzayeva S. Matn mazmunida temporallik semantikasi. –Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2009. – 190 b.
38. Boymirzayeva S. Payt munosabatini ifodalovchi qo'shma gaplar sinonimiyasi // Til va adabiyot ta'limi. 2002. – №5. – B. 38.
39. Bozorov O. O'zbek tilida darajalanish. – Toshkent: Fan, 1995. –132 b.
40. Bozorov O. O'zbek tilida darajalanish: Filol. fan. d-ri ... diss. avtoref. – Toshkent, 1997. – 51 b.
41. Burxanov Z. O'zbek tilida ko'makchilar va ularga vazifadosh kelishiklar pragmatikasi (presuppozitsion aspekt): Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 2008.– 27 b.
42. Bushuy T., Safarov Sh. Til qurilishi: Tahlil metodlari va metodologiyasi. – Toshkent: Fan. 2007. – 273 b.
43. Dadaboyev H. Alisher Navoiy asarlaridagi ijtimoiy–siyosiy terminlarning eski turkiy obidalar leksikasiga munosabati // Alisher Navoiy tavalludining 550 yilligiga bag'ishlangan ilmiy konferensiya tezislari. – Toshkent: Fan, 1991. – B. 68–69.
44. Dadaboyev H. Ogahiy tarixiy asarlaridagi ijtimoiy–siyosiy terminlar xususida // O'zbek tilshunosligining dolzarb masalalari. Ilmiy maqolalar to'plami. – Toshkent: 2009. – №3. – B.21–24.
45. Dadaboyev H. Tarixiy harbiy terminlar lug'ati. – Toshkent: Universitet, 2003. – 239.
46. Davlatova R. M.Yusuf she'riyatida “o'sha” olmoshining pragmatik tahlili. // Ilmiy-nazariy va amaliy-uslubiy anjuman ma'ruzalari. - Navoiy, 2014. - B.14-16.
47. Davlatova R. Propozitsiya va uning o'zbek tilida ifodalanishi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 2009. – 26 b.
48. Eltazarov J. So'z turkumlari paradigmasidagi o'zaro aloqa hamda ko'chish hollari. – Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2006.– 170 b.
49. Eltazarov J. O'zbek tilida so'z turkumlarining o'zaro aloqasi va ko'chishi: Filol. fan. d-ri ... diss. avtoref. – Toshkent, 2008. - 43 b.
50. Eltazarov J. So'z turkumlari haqidagi lingvistik nazariya (ma'ruzalar matni). – Samarqand, 1994. – 128 b.
51. Eltazarov J. So'z turkumlari paradigmasida yadro–periferiya munosabati //O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2006. – № 3.
52. Eltazarov J. Til transformatsiologiyasi haqida // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2005. – № 5. – B. 36–40.
53. Eltazarov J. Tildagi tejamlilik tamoyili va qisqaruv. – Samarqand: SAMDU, 2004. – 111 b.

54. Eraliyeva Z. Kesimlik kategoriyasi haqida: tilshunoslikka oid tadqiqotlar // Jumhuriyat yosh tilshunoslarning an'anaviy ilmiy konferensiyasi materiallari. – Toshkent: Fan, 1992. – B. 138–139.
55. Fitrat A. Tilimiz // Chin sevis. – Toshkent: G'.G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyoti, 1996. –256 b.
56. Fitrat A. Unli va unsiz tovishlar // Tanlangan asarlar. IV j. – Toshkent: Ma'naviyat, 2006. –336 b.
57. G'ulomova G. O'zbek yuridik terminologiyasiing istiqloq davri taraqqiyoti: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 2005. – 27 b.
58. Hakimov D. Hozirgi o'zbek adabiy tilida islomiy leksika // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2001. – № 4. – B. 64–68.
59. Hakimov D. Siz va sen olmoshlarining leksik–semantik xususiyatlari // O'zbek tili va adabiyoti. 2003. – №5. – B. 77–79.
60. Hakimov M. Tagma'no va tagbilim xususida ba'zi mulohazalar // O'zbek tili va adabiyoti. – 2001. – № 1. – B. 30–34.
61. Hakimov M. O'zbek tilida matnning pragmatik talqini: Filol. fan. d–ri ... diss. avtoref. – Toshkent, 2001. – 49 b.
62. Hakimova M. O'zbek tilida vaqt ma'noli lug'aviy birliklar va ularning matn shakllantirish imkoniyatlari: Filol. fan. nom. ... avtoref. – Farg'ona, 2004. – 23 b.
63. Hamrayeva Y. O'zbek tili ideografik lug'atini tuzish tamoyillari: Filol. fan. nom. diss. avtoref. – Toshkent, 2009. – 26 b.
64. Haydarov A. Konnotativ ma'noning fonetik vositalarda ifodalanishi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 2009. – 21 b.
65. Haydarov M. Ko'chirma gap va muallif gapining joylashishi // O'zbek tilshunosligiga oid tadqiqotlar. 5– chiqish. – Toshkent. 1993. – B.49.
66. Haynazarova M. So'roq gaplarda shakl va mazmun nomuvofiqligi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1999. – 25 b.
67. Hojiyev A. Mustaqillik sharoitida o'zbek tili lug'at tarkibining rivojlanish asoslari // O'zbek til va adabiyoti. №1–2. - 1994. – B. 18-20.
68. Hojiyev A. O'zbek tili analitik fe'llarining mohiyati. // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2012. - №3. – B. 3-10.
69. Hojiyev A. O'zbek tili morfologiyasi, morfemikasi va so'z yasashining nazariy masalalari. – Toshkent: Fan, 2010. – 256 b.
70. Hojiyev A. O'zbek tili so'z yasashi tizimi. – Toshkent: O'qituvchi, 2007. – 168 b.
71. Hojiyev A. O'zbek tilshunosligida morfem paradigma masalasi // O'zbek tilshunosligining dolzarb masalalari: Respublika ilmiy–nazariy anjumani materiallari. – Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU, №3, 2009. –B. 3–8.
72. Hojiyev A. O'zbek tilshunosligining dolzarb muammolari // O'zbek til va adabiyoti. – Toshkent, 2006. – № 3. – B.26–29.

73. Hojiyev A. O'zbek tilshunosligining dolzarb muammolari // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2008. – № 1. – B. 52–55; – № 2. – B. 27–30; – № 3. – B. 26–31; – 2009. – № 3. – B. 27–30.
74. Hojiyev A. Tilshunoslik terminlarining izohli lug'ati. – Toshkent: O'zME, 2002. – 168 b.
75. Hojiyev A. Yasama so'z lisoniy birlikmi yoki nutq birligimi? // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2004. – №1. – B. 49-54.
76. Hojiyev A., Nurmonov A., Zaynobiddinov S., Kokren K., Saidxonov M., Sobirov A., Quronov D. Hozirgi o'zbek tili faol so'zlarining izohli lug'ati. – Toshkent: Sharq, 2001. – 336 b.
77. Hojiyeva H. Kishilik olmoshi va hurmat ma'nosi // O'zbek tili va adabiyoti. 2003. – №5. – B. 37–38.
78. Hojiyeva H. O'zbek tilida hurmat maydoni va uning lingvistik –nutqiy xususiyatlari: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Samarqand, 2001. – 25 b.
79. Hoshimov G'. Qo'shma gaplarning yana bir tipik turi xususida // O'zbek tili va adabiyoti. 2002. – №4. – B. 27–29.
80. Huquqshunoslikka oid o'zlashma terminlar. – Toshkent: Adolat, 1999. – 66 b.
81. Ibragimova O. "Boburnoma"dagi unvon va mansab nomlari // O'zbek tili va adabiyoti. – 2008. – № 4. – B. 105–107.
82. Imyaminova Sh. O'zbek tilidagi ko'p bo'g'inli so'zlar bo'g'in tiplarining pozitsiyasiga ko'ra qiyosiy va statik tahlili // Filologiyaning dolzarb masalalari. Xalqaro ilmiy–amaliy anjumanining maqolalar to'plami. – Toshkent: O'zMU, 2008. – B. 394.
83. Inoyatov S. O'zbek tilida predikativ munosabat: Filol. fan. nom. diss. avtoref. – Toshkent, 1999. – 22 b.
84. Isaqov Z. O'zbek tilida so'z turkumlarining o'zaro munosabati va unda yuklamalarning o'rni: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Farg'ona, 2005. – 22 b.
85. Isaqova G. O'zbek tilida *qilmoq* fe'lining leksik-semantik xususiyatlari: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 2008. – 21 b.
86. Isaqova Z. Alisher Navoiyning "Majolisun-nafois" asaridagi ijtimoiy–siyosiy leksika: Filol. fan. nom. ... diss. – Toshkent, 2010. – 153.
87. Iskandarova Sh. Leksikani mazmuniy maydon asosida o'rganish muammolari. – Toshkent: Fan, 1998. – 52 b.
88. Iskandarova Sh. Leksik–semantik sistema talqinlari // O'zbek tili va adabiyoti. –Toshkent, 2009. –№2. –B. 43–45.
89. Iskandarova Sh. O'zbek tili leksikasini mazmuniy maydon sifatida o'rganish (shaxs mikromaydoni): Filol. fan. d–ri ... diss. avtoref. -Toshkent, 1999. – 61 b.
90. Iskandarova Sh. O'zbek tilidagi umumlashgan shaxs nomlarining semik tahlili // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 1997. – №3. – B. 24–27.

91. Iskandarova Sh. Til sistemasiga maydon asosida yondashuv. –Toshkent: Fan, 2007. – 152 b.
92. Islomov I. O‘zbek tilida relyefonimlar: tizimi, strukturasi va ma’noviy munosabatlari: Filol. fan. nom. diss. avtoref. – Toshkent, 2012. – 26 b.
93. Ismailov G‘. O‘zbek tili terminologik tizimlarida semantik usulda termin hosil bo‘lishi: Filol. fan. nom. diss. avtoref. –Toshkent, 2011. – 26 b.
94. Isoqov Z. So‘zlar turkumlari sistemasida yordamchi so‘zlar // O‘zbek tili va adabiyoti. 2002. – №2. – B. 75–76.
95. Ivanov S. Grammatik tadqiqotlarning metodologik muammolari. (Rus tilidan Ibodulla Mirzayev tarjimasini). Samarqand: SamDU nashri, 2004. – 80 b.
96. Jabborov X. O‘zbek tilida suv leksemasining lug‘aviy-ma’noviy xususiyatlari. – Qarshi, Nasaf, 2005. – 152 b.
97. Jamolxonov H. Hozirgi o‘zbek adabiy tili. – Toshkent: Talqin, 2005. – 272 b.
98. Jumaev F. O‘zbek tilidagi sintetik fe‘l yasalmalarining analitik fe‘l yasalmalari bilan sinonimik munosabati (-la affiksi va tarkibida -la bo‘lgan qo‘shma affikslar asosida: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 2006. – 22 b.
99. Jumayev F. Ko‘makchili analitik shaklning mohiyati. // O‘zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2012. - №3. – B. 69-71.
100. Kabilova Z. O‘zbek tilining fonosemantik vositalari: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. –Toshkent, 2008. – 25 b.
101. Karimjonova V. O‘zbek tilida o‘rin kelishikli birikmalar semantikasi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1994. – 24 b.
102. Karimov S. Badiiy uslub va tilning ifoda tasvir vositalari. –Samarqand, 1994. 72 b.
103. Karimov S. O‘zbek tilining badiiy uslubi: Filol. fan. d–ri ... diss. avtoref. – Toshkent, 1993. – 50 b.
104. Lutfullayeva D. Gap qurilish qolipi va propozitiv strukturasi o‘rtasidagi munosabat. Toshkent, 2008. – 156 b.
105. Lutfullayeva D. Gapning semantik–sintaktik qurilish qolipi va propozitiv strukturasi o‘rtasidagi munosabat (o‘zbek tilidagi yo‘qlik-mavjudlik belgilari asosida zidlanuvchi gaplar misolida): Filol. fan. d-ri ... diss. avtoref. – Toshkent, 2006. – 47 b.
106. Lutfullayeva D. Gapni semantik-sintaktik qoliplashtirish muammolari. – Toshkent: Fan, 2005. – 137 b.
107. Lutfullayeva D. Sintonomik birliklarda pragmatik muhit masalasi // O‘zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2012. - №3. – B. 10-14.
108. Lutfullayeva D. Tasdiq gaplarda shakliy–mazmuniy nomuvofiqlik. – Toshkent: Fan, 1997. – 54 b.
109. Lutfullayeva D. *O‘rniga* ko‘makchili konstruksiyalar presuppozitsiyasi // O‘zbek tili va adabiyoti. – 1996. – №5. – B. 46–48.
110. Lutfullayeva D., Jumayev F. Istak gaplarning o‘qitilishiga doir ayrim mulohazalar // Til va adabiyot ta’limi. – 2000. – № 2. – B. 84–86.

111. Lutfullayeva D., Qurbonova M. Bolalar nutqiga xos deyktik birliklarning fonopragmatik tahlili. // O'zbek tili va adabiyoti. 2013. - №6. - B.22-27.
112. Madrahimov I. O'zbek tilida so'zning serqirraligi va uni tasniflash asoslari: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 1994.
113. Madvaliyev A. Izohli lug'atlarda terminlarning leksikografik talqiniga doir // O'zbek tili va adabiyoti, 2009. – № 1. – B. 56–67.
114. Mahkamov N. Lisoniy ortiqchalik va tejamlilik natijasida vujudga kelgan desemantizatsiya // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2002. –№2. –B. 25–28.
115. Mahkamov N. Qonun ijodkorligida lisoniy ortiqchalik va tejamlilik // O'zbek tili va adabiyoti. –Toshkent, 2003. –№ 6. – B. 77–79 .
116. Mahkamov N. Terminologiyada ortiqchalik va tejamlilik prinsiplari // Filologiya masalalari: O'zDJTU. – Toshkent, 2006. – №10. –B. 55–57
117. Mahmatqulov S. O'zbek tilida predikativ sintagmaning transformatsiyasi. – Toshkent: Universitet, 1998.
118. Mahmatqulov S. O'zbek tilida predikativ sintagmaning transformatsiyalanishi: Filol. fan. d–ri ... diss. avtoref. – Toshkent, 2004. – 50 b.
119. Mahmudov N. Alifbo tartibidagi olam // Til va adabiyot ta'limi. – Toshkent: – №2. 2008. – B.79–85.
120. Mahmudov N. Ergash gaplarning tabiati va tasnifi masalasi // O'zbek tili va adabiyoti. 1991. – №3.
121. Mahmudov N. Kesimning gapdagi maqomi (yoki tilning sistem–struktur talqinlarida muntazamlilik va mutanosiblik ehtiyoji) // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2009. – № 1. – B. 44–56.
122. Mahmudov N. Nutqning jo'yaliligi // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2007. – №3. – B. 13–17.
123. Mahmudov N. O'zbek tilshunosligining taraqqiyoti // O'zbek tili va adabiyoti. 2001. – №4. – B. 5–11.
124. Mahmudov N., Nurmonov A. O'zbek tilining nazariy grammatikasi. Sintaksis. - Toshkent: O'qituvchi, 1995. – 232 b.
125. Mamajonov A. Periodik nutq ko'rinishi. – Farg'ona, 1995. - 45 b.
126. Mamajonov A., Roziqova G. Gaplarning shakliy–mazmuniy tuzilishiga ko'ra turlari. –Farg'ona, 2004. – 120 b.
127. Matyoqubova D. O'xshatish qurilmali gaplarda komponentlarning o'zaro semantik munosabati // O'zbek tili va adabiyoti. 2004. – №3. – B. 76–78.
128. Mengliyev B. Hozirgi o'zbek adabiy tili. – Qarshi: Nasaf, 2004. – 172 b.
129. Mengliyev B. Lisoniy tizim yaxlitligi va unda sathlararo munosabatlar: Filol. fan. d–ri ... diss. avtoref. – Toshkent, 2002. – 47 b.
130. Mengliyev B. Morfologik vositalarning ma'noviy xususiyatlari va sintaktik imkoniyatlari: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1996.
131. Mengliyev B., Sayfullayeva A., Boqiyeva G., Mamatov A. Milliy tilshunoslik mustaqil rivojlanish yo'lida // Ma'rifat. – Toshkent, 2008. – 21 may.
132. Mirtojiev M. O'zbek tili fonetikasi. –Toshkent: ToshDU, 1998. – 92 b.

133. Mirtojiyev M. O'zbek tili leksikologiyasi va leksikografiyasi. – Toshkent: Universitet, 2000. – 79 b.
134. Mirtojiyev M. Gap bo'laklarida semantik–sintaktik nomutanosiblik. – Toshkent: Universitet, 2008. – 200 b.
135. Mirtojiyev M. Hozirgi o'zbek adabiy tili. – Toshkent: Universitet, 2004. – 222 b.
136. Mirtojiyev M. Kechim ifodalagan kesim obyektining ega vazifasini o'tashi // O'zbek tili va adabiyoti. – 2003. – №2. – B. 51–55.
137. Mirtojiyev M. O'zbek tili semasiologiyasi. – Toshkent: Mumtoz so'z, 2010. 288 b.
138. Mirtojiyev M. O'zbek tilida bo'g'in // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2012. - №4. – B. 6-12.
139. Mirtojiyev M. O'zbek tilida leksik urg'u // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2011. - №3. – B. 24-31.
140. Mirtojiyev M. O'zbek tilidagi fe'l valentliklari. – Toshkent: Universitet, 2007. – 82 b.
141. Mirtojiyev M. Sema tushunchasi haqida // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2008. – № 1. – B.64–68.
142. Mirtojiyev M., Mahmudov N. Til va madaniyat. –Toshkent: O'zbekiston, 1992. – 110 b.
143. Mirzaqulov T. Grammatika o'qitishning lingvistik asoslari. –Toshkent: O'qituvchi, 1994.
144. Mirzaqulov T. O'zbek tili morfem paradigmatisasi va sintagmatikasi masalalari: Filol. fan. d-ri ... diss. avtoref. – Toshkent, 1994. – 42 b.
145. Mirzayev I. Lingvistik poetika va uning filologik tahlildagi o'rni. // Tilshunoslikning dolzarb masalalari. – Toshkent: Universitet, 2002. – B. 20–23.
146. Misliddinova M. Talaffuzdagi tejamlilik // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2005. – №5. – B. 80–83.
147. Mo'minov S. O'zbek muloqot xulqining ijtimoiy-lisoniy xususiyatlari: Filol. fan. d-ri ... diss. avtoref. - Toshkent, 2000. - 47 b.
148. Mo'minov S., Nurmonova D., Karimova O. Nutq madaniyati. - Toshkent: Yangi asr avlodi, 2005. - 67 b.
149. Mo'minova. O. O'zbek tilida mansab va unvon nomlarining leksik–semantik tarkibi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. –Toshkent, 2000. – 27 b.
150. Muhamedova D., Nosirova D. Mikromatn tizimida qo'shiluv aloqasi // Istiqlool va til: ilmiy–amaliy anjuman materiallari. 2– qism . – Toshkent, 2006. – B. 40–47.
151. Muhamedova S. Mantiqiy predikatsiya bilan sintaktik kesimning mutanosibligi (yo'nalma harakatlar fe'llari misolida) // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 1997. –№4. – B. 33–37.
152. Muhamedova S. O'zbek tilida harakat fe'llarining semantik va valentlik xususiyatlari: Filol. fan. d-ri ... diss. – Toshkent, 2007. – 325 b.

153. Muhamedova S. Valentlik nazariyasining Yevropa va o'zbek tilshunosligidagi rivoji. – Toshkent, 2000. – 12 b.
154. Muhammadiyeva M. Harakat vaqtining payt ergash gapli qo'shma gaplar tarzida ifodalanishi // Til va adabiyot ta'limi. 2002. – №1. – B.77.
155. Muhammadjonova S. Hozirgi o'zbek adabiy tilida uyushgan gaplar: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Samarqand, 1999. – 26 b.
156. Muhammadjonova S. Uyushgan gaplarning ayrim xususiyatlari haqida // Tilshunoslikka oid tadqiqotlar. Jumhuriyat yosh tilshunoslarining an'anaviy ilmiy konferensiyasi materiallari (IV chiqish). – Toshkent, 1992. – 139 b.
157. Musayev A. O'zbek so'zlashuv nutqi uslubida gap bo'laklari tartibi: Filol. fan. nom. diss. avtoref. – Samarqand, 2000. – 25 b.
158. Mustaqillik: Izohli ilmiy-ommabop lug'at // M.Abdullayev, Q.Xonazarov umumiy tahririda. – Toshkent: Sharq, 2000. – 320 b.
159. Muxtorov A., Sanaqulov U. O'zbek adabiy tili tarixi. – Toshkent: O'qituvchi, 1995. – 160 b.
160. Nabiyeva D. O'zbek tilining turli sathlarida umumiylik–xususiylik dialektikasining namoyon bo'lishi. Toshkent: Sharq, 2005. – 168 b.
161. Nabiyeva D. O'zbek tilida lisoniy birliklarning invariant - variant munosabati: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1997.– 29 b.
162. Nazarov K., Egamberdiyev. O'zbek tili imo–ishoralari qoidalari. – Toshkent: O'qituvchi, 1996.
163. Nazarov K., Ubayeva F., Narimonova M., Sayfullayeva R. Qo'shma gap komponentlarini sistemali o'rganish masalasiga doir // Hozirgi o'zbek adabiy tilining taraqqiyot yo'nalishlari. – Toshkent. 1990. –B. 22–25.
164. Nazarova B. Bir lisoniy-sintaktik qurilish qolipi xususida // Til va adabiyot ta'limi. – 2003. – № 4. – B. 40-42.
165. Nazarova B. Birikmalarda so'zlarning erkin bog'lanish omillari: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1997. – 21 b.
166. Ne'matov H. O'zbek tili tarixiy fonetikasi. –Toshkent: O'qituvchi, 1992. – 95 b.
167. Ne'matov H. Tajalli, tasavvuf bilish nazariyasi va tilshunoslikda sintaksisni o'rganish masalalari // O'zbek tili va adabiyoti. – 1993. – №2. – B. 27-30.
168. Ne'matov H., Bozorov O. Til va nutq. – Toshkent: O'qituvchi, 1993. – 32 b.
169. Ne'matov H., Rasulov R. O'zbek tili sistem leksikologiyasi asoslari. - Toshkent: O'qituvchi, 1995. – 128 b.
170. Ne'matov H., Sayfullayeva R., Qurbonova M. O'zbek tili struktural sintaksisi asoslari. 1–qism. – Toshkent: Universitet, 1999. – 55 b.
171. Ne'matova G. O'zbek tilida o'simlik nomlari leksemalari: sistemasi va badiiy qo'llanishi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1998. – 21 b.
172. Ne'matova L. Privativlik va uning sinonimiya, gradunomiya, giponimiyaga munosabati // O'zbek tili va adabiyoti. 2002. – №6.

173. Ne'matullayev F. Inversiya – poetik sintaksis hodisasi sifatida // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2006. – №3. – B. 55–57.
174. Nigmatova L. O'zbek tilida privativlik (nofonetik sath): Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – 2004. – 22 b.
175. Normurodov R. O'zbek tilida ikkilamchi nominatsiya. – Toshkent: Fan, 2010. – 132 b.
176. Nurmonov A. O'zbek tili fonologiyasi va morfonologiyasi. – Toshkent: O'qituvchi, 1990. – 48 b.
177. Nurmonov A. Gap va uning bo'laklari haqida mulohazalar // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2009. – №2. – B. 35–38.
178. Nurmonov A. Iskandarova Sh. Tilshunoslik nazariyasi. – Toshkent: Fan, 2008. – 175 b.
179. Nurmonov A. Ko'p predikatli sodda gaplarda yarim predikatlik masalasi. // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 1990. – №1. – B. 30–32.
180. Nurmonov A. Lingvistik belgi nazariyasi. – Toshkent: Fan, 2008. – 48 b.
181. Nurmonov A. Lingvistik ta'limotning yangi bosqichi // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2008. – №6. – B. 50–67.
182. Nurmonov A. Lingvistik tadqiqot metodologiyasi va metodlari. – Toshkent: Akademnashr, – 2010. – 110 b.
183. Nurmonov A. Lisoniy belgi xususiyatlari haqida. – Andijon, 1992. – 36 b.
184. Nurmonov A. O'zbek tilshunosligi tarixi. – Toshkent: O'zbekiston, 2002. – 232 b.
185. Nurmonov A. O'zbek tilshunosligi va o'zbek tilshunosligining dolzarb muammolari // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 1993. – №1. – B. 27–30.
186. Nurmonov A. Struktur tilshunoslik: ildizlari va yo'nalishlari. – Andijon: 2002. – 144 s.
187. Nurmonov A. Struktur tilshunoslik: ildizlari va yo'nalishlari. – Toshkent: Ta'lim, 2009. – 158 s.
188. Nurmonov A. Tanlangan asarlar. III jildlik. – Toshkent: Akademnashr, 2012.
189. Nurmonov A. Tilni sistemali o'rganish va sintaksisning ayrim munozaralari masalalari // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 1998. – №5. – B. 22–26.
190. Nurmonov A., Mahmudov N., Ahmedov A., Solixojayeva S. O'zbek tilining mazmuniy sintaksisi. – Toshkent: Fan, 1992. – 292 b.
191. Nurmonov A., Shahobiddinova Sh. Grammatik kategoriya muammosiga doir ayrim mulohazalar // O'zbek tili va adabiyoti. – 1998. – №6. – B. 22–26.
192. Nurmonov A., Shahobiddinova Sh., Iskandarova Sh., Nabiyeva D. O'zbek tilining nazariy grammatikasi. Morfologiya. – Toshkent: Yangi asr avlodi. 2001. – 163 b.

193. Nurmonova D. O'zbek tilida paradigma a'zolari o'rtasidagi zidlanishlarning mo'tadillashuvi (fonologik sath): Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1998. – 22 b.
194. O'razboyev A. Ogahiyning "Riyo'zud – davla" asarida ijtimoiy–siyosiy leksika: Filol.fan.nomzodi....diss. avtoref. – Toshkent, 2009. – 25 b.
195. O'razboyev A. Ogahiyning "Riyo'zud- davla"dagi ijtimoiy-siyosiy leksika yasalishida – *bon* komponenti // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2008. – №4. – B.108–110.
196. O'rinboyev B., O'rinboyeva D. Qadimgi turkiy bitiklar. – Samarqand: SamDU nashri, 2001. –97 b.
197. O'rinboyev B., Qo'ng'urov R., Lapasov J. Badiiy tekstning lingvistik tahlili. –Toshkent: O'qituvchi, 1990. –B.216.
198. O'zbek tilining izohli lug'ati. 5 tomlik. T. I-V. – Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2008.
199. O'zbek tilshunosligining dolzarb masalalari: Respublika ilmiy–nazariy anjumani materiallari. – Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU, - №3, - 2009. – 175 b.
200. Omonturdiyev A. O'zbek nutqining evfemik asoslari. – Toshkent: 2000. – 128 b.
201. Orifjonova Sh. O'zbek tilida lug'aviy graduonimiya: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1996. – 26 b.
202. Ortiqova N. Gap tuzilishida aniqlovchining o'rni: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Farg'ona, 2005. – 23 b.
203. Pardayev A. Hozirgi o'zbek tilida ko'makchilarning funksional–stilistik xususiyatlari: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Samarqand, 2005. – 25 b.
204. Pardayev A. O'zbek tilida zidlov bog'lovchilar presuppozitsiyasi // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2012. - №4. – B. 12-17.
205. Pardayev Z. Nutq innovatsiyasi va ularda baho munosabatining ifodalanishi // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2009. – №1. – B. 105-108.
206. Pardayeva I. O'zbek tilining zargarlik terminologiyasi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1994. - 22 b.
207. Qilichev B. O'zbek tilida partonimiya. – Toshkent: Fan, 1997. – 120 b.
208. Qilichev B. O'zbek tilida partonimiya: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1997. – 22 b.
209. Qilichev E., Qilichev B. Nutq madaniyati va uslubiyat asoslari. – Buxoro: BuxDU, 2002. – 114 b.
210. Qo'ng'urov R. O'zbek tilining amaliy stilistikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 1993. –160 b.
211. Qo'ng'urov R., Begmatov E., Tojiyev Yo. Nutq madaniyati va uslubiyat asoslari. –Toshkent: O'qituvchi, 1992. - 160 b.
212. Qo'ng'urov R., Lapasov J. Badiiy tekstning lingvistik tahlili. –Toshkent: O'qituvchi, 1990.

213. Qobiljonova G. Metafora mohiyati va turlari // O'zbek tili va adabiyoti. — Toshkent, 2007. — №6. —B. 94–96.
214. Qobuljonova G. Metaforaning sistemaviy lingvistik talqini: Filol. fan. nom. diss. avtoref. —Toshkent, 2000. —21 b.
215. Qodirov Z. O'zbek tili grammatik kategoriyalarini sistem tadqiq etish (kelishik kategoriyasi: Filol. fan. nom. diss. avtoref. —Samarqand, 1993. — 28 b.
216. Qodirova N. O'zbek tilidagi affikslarda polifunksionallik: Filol. fan. nom. ...diss. avtoref. — Toshkent, 2002. — 20 b.
217. Qurbonova M. Abdurauf Fitrat va o'zbek tilshunosligi. —Toshkent: Universitet, 1997. — 48 b.
218. Qurbonova M. Bosh bo'laklar talqiniga doir. —Toshkent: Universitet, 1998. —16 b.
219. Qurbonova M. Hozirgi zamon o'zbek tili (Sodda gap sintaksisi uchun materiallar). —Toshkent: Universitet, 2002. — 127 b.
220. Qurbonova M. O'zbek bolalar nutqi leksikasining sotsiopsixolingvistik tadqiqi. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2014. - 127 b.
221. Qurbonova M. O'zbek tilshunosligida formal-funksional yo'nalish va sodda gap qurilishining talqini: Filol. fan. d—ri ... diss. avtoref. — Toshkent, 2001. — 49 b.
222. Qurbonova M., Sayfullayeva R., Boqiyeva G., Mengliyev B. O'zbek tilining struktural sintaksisi. — Toshkent: Universitet, 2004. — 142 b.
223. Qurbonova M., Shokirova H. Kesimlik shaklidagi shaxs—son aktanti va uning agens valentligiga munosabati // O'zbek tili va adabiyoti. — Toshkent, 2008. — №3. —B. 36–41.
224. Rahimov U. *Ham* yuklamasining presuppozitsiyasi // O'zbek tili va adabiyoti. — 1994. — № 3. — B. 58–62.
225. Rahimov U. Lisoniy presuppozitsiya // A.G'ulom va o'zbek tilshunosligi: Ilm. ishlar to'p. — Toshkent. 2004. — B. 57–60.
226. Rahimov U. O'zbek tilida yuklamalar presuppozitsiyasi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. — Samarqand, 1994. — 23 b.
227. Rahmanov N., Matboboyev B. O'zbekistonning ko'hna turkiy—run yozuvlari. — Toshkent: Fan, 2006. —68 b.
228. Rahmatullayev Sh. Gapga birikmaga doir ba'zi tushuncha va terminlar // O'zbek tili va adabiyoti. —Toshkent, 1968. —№6. —B. 30–36.
229. Rahmatullayev Sh. Hozirgi adabiy o'zbek tili. Birinchi kitob. —Toshkent: Mumtoz so'z, 2010.— 298 b.
230. Rahmatullayev Sh. Hozirgi adabiy o'zbek tili. Ikkinchi kitob. — Toshkent: Mumtoz so'z, 2010.— 212 b.
231. Rahmatullayev Sh. Hozirgi adabiy o'zbek tili. —Toshkent: Universitet, 2006. — 447 b.
232. Rahmatullayev Sh. O'zbek tili frazeologik lug'ati. —Toshkent: Qomuslar bosh tahririyati, 1992. 480 b.

233. Rahmatullayev Sh. O'zbek tili lug'atining turkiy qatlami. – Toshkent: Universitet, 2001. –352 b.
234. Rahmatullayev Sh. O'zbek tilida fe'l frazemalarining bog'lashuvi. – Toshkent: Fan, 1992. –126 b.
235. Rahmatullayev Sh. O'zbek tilining etimologik lug'ati. I–II j. – Toshkent: Universitet, 2000, 2003. –600, 600 b.
236. Rahmatullayev Sh. Otlarda negizlar // O'zbek tili va adabiyoti. –Toshkent, 1971. –№1. –B. 22–31.
237. Rahmatullayev Sh. Til qurilishining asosiy birliklari. –Toshkent: Universitet, 2002. – 28 b.
238. Rahmatullayev Sh., Qodirov M. O'zbek tilining qisqacha etimologik lug'ati. II qism. – Toshkent: Universitet, 1998. –108 b.
239. Rahmonova N. Turkiy tillarda qorishiq qo'shimchalar taraqqiyoti // «O'zbek sharqshunosligida ilmiy til muammolari». Ilmiy anjuman materiallari. – Toshkent, 1995. –B. 32.
240. Rahmonqulov A. O'zbek tilida morfologik fakultativlik: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 2000. – 26 b.
241. Rasulov R. O'zbek tili fe'llarining ma'no tuzilishi. – Toshkent: TDPU, 2005. – 143 b.
242. Rasulov R. O'zbek tili fe'llarining ma'no tuzilishi. – Toshkent: TDPU, 2001. – 171 b.
243. Rasulov R., Narziyeva M. Leksikologiyani o'rganish. –Toshkent: O'qituvchi, 1992 – 24 b.
244. Rasulov R., Umirov I. O'zbek tili tasviriy ifodalarining izohli lug'ati. – Toshkent: O'qituvchi, 1997. 38 b.
245. Raupova L. O'zbek tilida nomustaqil kesim masalasi va [WPm–WPm] qurilishli gaplar: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1999. – 26 b.
246. Rixsiyeva G. Nisbat shakllarining lingvopoetik tadqiqiga doir // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2004. –№2. –B. 75–77.
247. Roziqova G. O'zbek tilida sintaktik polisemiya: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1999. – 26 b.
248. Rustamov T. *Jihatdan // jihatidan* ko'makchisi haqida // Til va adabiyot ta'limi. – 2000. – №2. – B. 27–28.
249. Rustamov T. Sof ko'makchilar. – Toshkent, 1991.
250. Rustamov T. *Biki // bikin* ko'makchisi va uning fonetik shakllari // O'zbek tili va adabiyoti. – 2000. – №3. – B. 50–52.
251. Safarov F. O'zbek tilida son–miqdor mikromaydoni va uning lisoniy–nutqiy xususiyati: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Samarqand, 2004. – 24 b.
252. Safarov Sh. Kognitiv tilshunoslik. - Jizzax: Sangzor, 2006. – 91 b.
253. Safarov Sh. Pragmalingvistika. -Toshkent: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2008. – 287 b.

254. Safarova R. Leksik- semantik munosabatning turlari. – Toshkent: O‘qituvchi, 1996.– 48 b.
255. Saidxonov M. Noverbal vositalar va ularning o‘zbek tilida ifodalanishi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1993. - 26 b.
256. Saloyev R.B. O‘zbek tilida ismi foillar: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Samarqand, 1994. – 25 b.
257. Sanaqulov U. O‘zbek adabiy tili tarixining ilk davrlari. – Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2004. – 280 b.
258. Sayfullayev A. Hozirgi o‘zbek tilida gap bo‘laklarining semantikasi va grammatikasi. –Toshkent: Fan, 2000. - 128 b.
259. Sayfullayeva R. Hozirgi o‘zbek adabiy tilida qo‘shma gaplarning shakl-vazifaviy (formal-funksional) talqini: Filol. fan. d-ri ... diss. avtoref. – Toshkent, 1993.
260. Sayfullayeva R. Hozirgi o‘zbek tilida qo‘shma gaplarning formal-funksional talqini. – Toshkent: Fan, 1994. – 357 b.
261. Sayfullayeva R. Hozirgi o‘zbek tilida qo‘shma gaplarning substansial (zotiy) talqini. – Toshkent: Fan, 2007.
262. Sayfullayeva R., Abuzalova M. Gapning eng kichik qurilish qoliplari haqida // O‘zbek tili va adabiyoti. – 1991. – №4. – B. 42–47.
263. Sayfullayeva R., Mengliyev B., Boqiyeva G., Qurbonova M., Yunusova Z., Abuzalova M. Hozirgi o‘zbek tili. – Toshkent: O‘zMU, 2007. - 380 b.
264. Sayfullayeva R., Qurbonova M. Qoliplashtirish usuli va uning tilshunoslikda qo‘llanishi // Tilshunoslik va adabiyotshunoslik masalalari: Ilm. ishlar to‘p. – Andijon. 2002. – B. 25–29.
265. Sayfullayeva R., Shahobiddinova Sh. Neytral lisoniy birlik formal va struktural tilshunoslikda // O‘zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2008. – № 5. – B. 63–66.
266. Sayidirahimova N. Maktabgacha yoshdagi o‘zbek bolalar nutqining lingvistik xususiyatlari: Filol. fan. nom. ... diss. – Toshkent, 2004. – 25 b.
267. Shadiyeva D. Muhammad Yusuf she‘riyati lingvopoetikasi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 2007. - 25 b.
268. Shahobiddinova Sh. Grammatik ma’no talqini xususida: Filol. fan. nom. ... diss. – Samarqand, 1993. – 140 b.
269. Shahobiddinova Sh. Umumiylik–xususiylik dialektikasi hamda uning o‘zbek tili morfologiyasida aks etishi: Filol. fan.d-ri ... diss. avtoref.. –Toshkent, 2001. – 50 b.
270. Shamsiddinov H. O‘zbek tilida so‘zlarning funksional–semantik sinonimlari: Filol.fan. d-ri ... diss. avtoref. – Toshkent, 1999. – 46 b.
271. Sharipov F. Fe’llarda harakat tarzining sintetik ifodalanishi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 2009. – 22 b.
272. Sharipov F. Fe’llarda harakat tarzining sintetik ifodalanishi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 2009. – 22 b.

273. Sharipova O'. Yumush fe'llarining obyekt valentligi. – Toshkent: TDPU, 2003. – 33 b.
274. Sharopova R. Izohli lug'atdagi yangi ijtimoiy–siyosiy terminlar // O'zbek tili va adabiyoti. – 2010. – №4. – B. 103–106.
275. Sheronov B. O'zbek tili gap qurilishida lisoniy ortiqchalik: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1996. – 21b.
276. Shoabdurahmonov Sh. «O'zbek tilining tarkibiy–etimologik lug'ati» uchun materiallar // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 1995. – №5–6. – B.50.
277. Shokirova H. O'zbek tilida kesimlik kategoriyasi: shaxs aktanti va uning voqelanishi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 2009. – 26 b.
278. Shukurov O. Harakat tarzi shakllari paradigmasi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 2005. – 21 b.
279. Sobirov A. O'zbek tili leksik sathini sistema sifatida tadqiq etish: Filol. fan. d–ri ... diss. avtoref. –Toshkent, 2005. – 50 b.
280. Sobirov A. O'zbek tilining leksik sathini sistemalar sistemasi tamoyili asosida tadqiq etish. – Toshkent: Ma'naviyat, 2004. –160 b.
281. Sodiqov Q., Omonov Q. O'zbek tilining yozma uslublari tarixidan. – Toshkent, TDSHI, 2010. – 191 b.
282. Sodiqova Sh. O'zbek tilida hurmat ma'nosining ifodalanish usullari: Filol. fanl. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 2008.
283. Sulaymonova G. O'zbek tilida ot turkumidagi so'zlarning polifunksionalligi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 2010. – 27 b.
284. Sulaymonova K. Birgalik nisbat shaklining ba'zi bir grammatik va semantik xususiyatlari haqida // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2002. – №5. – B. 73–75.
285. Suleymanova K. Morfologik birliklar sistemasida nisbat kategoriyasining o'rni: Filol. fan. nom. ...diss. avtoref. – Farg'ona, 2004. – 24 b.
286. Sultonsaidova S. O'zbek tilidagi grammatik kategoriyalarning o'zaro munosabati: Filol. fan. d–ri ... diss. avtoref. – Toshkent, 1994. – 49 b.
287. Suvonova N. Fe'lning bir semantik–sintaktik turi haqida // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2000. –№2. –B. 62–64.
288. Suvonova R. O'zbek tilida metonimiya: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Samarqand, 2001. – 22 b.
289. To'ychiboyev B. O'zbek tili tarixiy fonetikasi. –Toshkent: O'qituvchi, 1990. 76 b.
290. To'ychiboyev B. O'zbek tilining taraqqiyot bosqichlari. – Toshkent: O'qituvchi, 1996. –176 b.
291. Tohirov Z. O'zbek tilida pragmatik semalarning hosil bo'lishi va ularda subyektiv munosabatning yuzaga chiqishi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1994. – 25 b.
292. Tojimatov H. Sifat sememasining reallashuvida kontekst: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 2007. – 26 b.

293. Tojiyev O. Affiksial tejamlilik va ortiqchalik dialektikasi // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2001. – №5. – B. 77–79.
294. Tojiyev O. Lisoniy munosabatlar va ularning o'rganilish darajasi // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2004. – №1. – B. 76–79.
295. Tojiyev O. O'zbek tilida ot predikatli gaplarning mazmunii va sintaktik tuzilishi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1995. – 30 b.
296. Tojiyev Yo. Hozirgi o'zbek tilshunosligiga bir nazar // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2008. – № 2. – B. 30–37.
297. Tojiyev Yo. O'zbek tili morfemikasi. – Toshkent: JO'UI, 1992. – 68 b.
298. Tojiyev Yo. O'zbek tilida affiksial sinonimiya: Filol. fan. d-ri ... diss. avtoref. – Toshkent, 1992.
299. Tojiyev Yo. O'zbek tilshunosligi taraqqiyotining istiqboli haqida // Oliy o'quv yurtlari axboroti. Filologiya masalalari. 1–2. – Toshkent, 2002. – B. 41.
300. Tojiyev Yo. Tilshunoslikdagi ba'zi muammolar haqida mulohazalar // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2004. – №6. – B. 25–28.
301. Turdiboyev T. O'zbek tilida yordamchi so'zlar konversiyasi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1996. – 21 b.
302. Turniozov B. Katta sintaksis tushunchasiga doir // Til taraqqiyotining derivatsion qonuniyatlari: Respublika ilmiy–nazariy konferensiyasi materiallari. – Samarqand, 2009, 11-12-may. – B. 218-221.
303. Turniozov N. Nazariy grammatikadan ocherklar. – Samarqand: SamDCHTI, 1998. – 48 b.
304. Turniozov N. O'zbek tili derivatsion sintaksisiga kirish. – Samarqand: SamDU nashri, 1990. – 59 b.
305. Turniozov N. Til unsurlarining mikrosintagmatik munosabatlariga doir // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 1998. – №5. – 26–28.
306. Turniozov N., Shodiyev F. Ona tilimizdagi unlilar xususida // Boshlang'ich ta'lim. – Toshkent, 1994. – № 1. – B. 40-41.
307. Turobova M. Sintaktik tejamlilik hodisasi // O'zbek tili va adabiyoti. — Toshkent, 2006. – № 5. – B. 79–83.
308. Tursunov U., Muxtorov J., Rahmatullayev Sh. Hozirgi o'zbek adabiy tili. – Toshkent: O'zbekiston, 1992. – 399 b.
309. Tursunov U., O'rinboyev B., Aliyev A. O'zbek adabiy tili tarixi. – Toshkent: O'qituvchi, 1995. – 264 b.
310. Tursunova O. Tarixiy manbalarda xuquq terminlarining qo'llanishi: Filol. fan. nom. ... diss. – Toshkent, 2009. – 169 b.
311. Ubayeva F., Sayfullayeva R. To'liqsiz gaplar haqida ba'zi bir mulohazalar // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 1997. – №1. – B. 34–36.
312. Umarov E. Eski o'zbek tilidagi unlilar taraqqiyoti // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2005. – №3. – B. 35.
313. Umurqulov B. Poetik nutq leksikasi. – Toshkent: Fan, 1990. – 111 b.

314. Usmonov S. O'zbek tilida so'zning morfologik tuzilishi. –Toshkent, TDPU, – 2010 (1964). – 197 b.
315. Usmonova H. O'zbek tilidagi gap bo'laklarining pozitsion strukturasini: Filol. fan. d-ri ... diss. avtoref. – Toshkent, 2009. – 35 b.
316. Usmonova H. O'zbek tilida gap bo'laklarining pozitsion tadqiqi. – Toshkent: Fan, 2005. – 166 b.
317. Usmonova H. Subyekt uzvli predikativ izofalar o'zgaruvi // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 1998. – №1. – B. 35–38.
318. Usmonova Sh., Bekmuhamedova N., Iskandarova G. Sotsiolingvistika. – Toshkent: Universitet, 2014. – 83 b.
319. Vaqqosova D. O'zbek tilida anemonimlarning semantik tahlili: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Farg'ona, 2005. – 25. b.
320. Vaqqosova D., Do'smatova F. "Turmoq" fe'lining nutqiy xususiyatlari haqida // O'zbek tili va adabiyoti. – 2001. – №3. – B. 70-72.
321. Xayrullayev X. So'z, so'z birikmasi va gapning predikativlikka munosabati: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 2001. – 25 b.
322. Xolboyeva M. - sa vositali qo'shma gaplar semantikasi. // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2011. - №4. – B. 94-96.
323. Xolboyeva M. O'zbek tilidagi gaplarning semantik murakkablashuvi. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2010. - 59 b.
324. Xolmanova Z. "Boburnoma" leksikasi. – Toshkent: Fan, 2007 – 176 b.
325. Xudoyberganova D. Matn va kontseptning lisoniy voqelanishi // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2011. - №5. – B. 7-10.
326. Xudoyberganova D. O'zbek tilshunosligida matnning antropotsentrik talqini // O'zbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2011. - №1. – B. 53-56.
327. Yaxshiboyev H. Hozirgi o'zbek tilida sodda gap sintaktik derivatsiyasi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Samarqand, 2004. – 22 b.
328. Yaxshiyeva G. O'zbek tilida fonografik uslubiy vositalar: Filol. fan.nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 1997. 25b.
329. Yo'ldoshev B. Frazologik uslubiyat asoslari (o'quv qo'llanma). – Samarqand: SamDU, 1999. – 200 b.
330. Yo'ldoshev B. Matn tilshunosligi fanida nutq derivatsiyasi muammolarini o'rganishga doir // Til taraqqiyotining derivatsion qonuniyatlari: Respublika ilmiy-nazariy konferensiyasi materiallari. - Samarqand, 2009, 11-12-may. –B. 26–29.
331. Yo'ldoshev B. Maydon nazariyasining tilshunoslikka ta'siri // O'zbek filologiyasi masalalari (ilmiy maqolalar to'plami). – Navoiy, 2001. –B. 43–44.
332. Yo'ldoshev B. O'zbek tilida fonografik uslubiy vositalar // Turkiy tillarning fonologiyasi va morfonologiyasining dolzarb masalalari. – Nukus , 2005. –B. 47–48.
333. Yo'ldoshev B., Sanayeva M. Nomlovchi birliklarning ma'no tarkibi haqida. – Samarqand, 2007. – 87 b.

334. Yoʻldoshev M. Badiiy matn va uning lingvopoetik tahlili asoslari. – Toshkent: Fan, 2007. – 123 b.
335. Yoʻldoshev M. Badiiy matnning lingvopoetik tadqiqi: Filol. fan. d–ri ... diss. – Toshkent, 2009. – 314 b.
336. Yoʻldoshev M. Badiiy matn lingvopoetikasi. – Toshkent, 2008. – 178 b.
337. Yoʻldosheva N. Sodda yigʻiq gap va uning nutqiy voqelanishi // Oʻzbek tili va adabiyoti. – Toshkent, 2007. – №6. – B. 99–101.
338. Yorov B. Uyushiq kesim: uning zotiy (substansial) tabiati va gapdagi mavqei: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. – Toshkent, 2001. – 23 b.
339. Yuldashev I. Oʻzbek kitobchilik terminologiyasi: shakllanishi, taraqqiyoti va tartibga solish: Filol. fan. d–ri ... diss. – Toshkent, 2005. – 323 b.
340. Yunusova Z. Oʻzbek tilida lugʻaviy mikrosistemaning tarkibi va rivojlanishi (Samoviy yoritgichlar lugʻaviy guruhi asosida): Filol. fan. nom. ... diss. – Toshkent, 2004. – 130 b.
341. Zikrillayev Gʻ. Oʻzbek tili morfologiyasi. – Buxoro. 1994.
342. Абдуллаева А. Лексика сферы международных отношений (на материале русского и узбекского языков): Автореф. дисс.... канд. филол. наук. – Тошкент, 2003. – 27 с.
343. Апресян Ю. Д. Избранные труды. Том 1. – М.: Языки русской культуры, 1995. <http://philos.omsk.edu/libery>
344. Бантышева Л.Л. Общественно–политическая лексика начала XX века: традиции изучения // Политическая лингвистика. Выпуск (1) 21. – Екатеринбург, 2007. – С. 13–20.
345. Башманов М. Изучение членов предложения узбекского языка в дихотомии ”язык–речь”. Уровень языка: Автореф. дисс. ... канд. филол. наук. – Ташкент, 1991. – 24 с.
346. Беловольская Л. Синтаксис словосочетания и простого предложения. (Электронная книга) – Таганрог. 2001. / <http://www.philology.ru/linguistics2/belovolskaya-01/htm>. – Б. 6 – 36.
347. Блохинская Л. К проблеме моделированного подтекста // Вестник Амурского Гос. унив. / <http://www.amursu.ru/vestnik> / выпуск 7.
348. Всеволодова М.В. К вопросу о системном описании моделей предложения: 11 Международный конгресс русистов–исследователей. – М., МГУ. // <http://www.philol.msu.ru/~rlc2004/ru/abstracts/qid=13&type=gar>.
349. Дадабаев Х. Общественно – политическая и социально – экономическая терминология в тюркоязычных письменных памятниках XI–XIV вв. – Ташкент: Ёзувчи, 1991. – 186 с.
350. Демьянков В. Логические аспекты семантического исследования предложения / Проблемы лингвистической семантики. (Электронная книга) – М.: ИНИОН АН СССР. 1981. / <http://www.infolex.ru/P017.html>.

351. Казаченок Н.В. Психология в системе педагогического образования.// <http://humanities.edu.ru/msg/41707>

352. Левитская Л.С., Благова Г.Ф. Дыбо А.В., Насилов Д.М., Поцелуевский Е.А. Этимологический словарь тюркских языков. VII. –М.: Наука, 2003. –447 с.

353. Левитская Л.С., Дыбо А.В., Рассадин В.И. Этимологический словарь тюркских языков. VI. –М.: Наука, 2000. –265 с.

354. Мамажонов А. Стилистические особенности сложных предложений современного узбекского литературного языка: Автореф. дисс. ...докт. филол. наук. - Ташкент, 1991. – 59 с.

355. Маматов М. Вторичный предикат, выраженный субстантивными формами в современном узбекском языке. – Ташкент: Фан, 1990. – 140 б.

356. Митина Л.М. Психология профессионального развития учителя. - М.: Моск. ун-т, 1998. – 227 с.

357. Митина Л.М. Учитель как личность и профессионал (психологические проблемы). - М.: Просвещение, 1994. – 172 с.

358. Одинцова М. Главные члены и минимальная структурная схема: сопоставление двух подходов к описанию обязательного словесного состава простого предложения // Вестник Омского университета. – 1996. Вып.1. /<http://www.omskreg.ru/vestnik>.

359. Расулов Р. Лексико-семантические группы глаголов состояния и их валентность. –Ташкент: Фан, 1991. – 180 с.

360. Резникова Н. Семантический анализ политической лексики // Вестник ТГПУ. Выпуск 4(48). Серия гуманитарные науки (Филология): 2005. – С. 49–54

361. Сайфуллаев А. Семантика и грамматика членов предложения в современном узбекском языке: Автореф. дисс. ... д-ра филол. наук. –Ташкент, 2001. – 48 с.

362. Структурные схемы (типы) простых невопросительных предложений: формальное устройства и семантика / Русская грамматика. Синтаксис. II т. (Электронная книга) – М.: Наука, 1980/ <http://rusgram.narod.ru/1908-1914.html>.

363. <http://www.edu.uz/>

364. <http://ziyo.edu.uz/>

365. <http://annababina.narod.ru/termin1.html>.

366. <http://annababina.narod.ru/termin2.html>

367. <http://www.kruqosvet.ru/avticles/69/1006978/1006978al.htm>

368. <http://www.psyedu.rupview.php?id=184>

TOSHKENT - 2016

KURS ISHINING IKKINCHI TITUL VARAG'I

Kurs ishi Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti o'zbek tilini o'qitish metodikasi kafedrasida bajarilgan.

Ilmiy rahbar — _____

Himoya 2017-yil _____ oyining ____ kuni soat_____ da Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti o'zbek tilini o'qitish metodikasi kafedrasida kurs ishlari himoyasi yig'ilishida o'tkaziladi.

Manzil: _____

Kurs ishi 2017-yil ____ oyining ____ kunida kafedraga topshirildi.

Kurs ishi bilan Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili va adabiyoti universiteti o'zbek tilini o'qitish metodikasida tanishish mumkin.

Manzil: _____

Yig'ilish kotibi: _____

3- ILOVA

FOYDALANILGAN ADABIYOTLARNI QAYD ETISH TARTIBI

1. Kitob va turkum nashrlar.

1.1. Darsliklar.

1. Abdurahmonov G'. O'zbek tili grammatikasi. - Toshkent: O'qituvchi, 1996. - 247 b.
2. Беловольская Л. Синтаксис словосочетания и простого предложения. (Электронная кн.) - Таганрог. 2001. / [http://www/ philology. ru /linguistics2/belovolskaya-01/htm](http://www.philology.ru/linguistics2/belovolskaya-01/htm). - С. 6 - 36.
3. Tursunov U., Muxtorov J., Rahmatullayev Sh. Hozirgi o'zbek adabiy tili. - Toshkent: O'qituvchi, 1992. - 398 b.

1.2. Ko'p tomlik kitoblar.

1. O'zbek tili grammatikasi. T. 1. - Toshkent: Fan, 1975. - 610 b.
2. Shoabdurahmonov Sh., Asqarova M., Hojiyev A., Rasulov I., Doniyorov X. Hozirgi o'zbek adabiy tili. 1- q. - Toshkent: O'qituvchi, 1980. - 448 b.

1.3. O'quv qo'llanmalar.

1. Nurmonov A., Shaxobiddinova Sh., Iskandarova Sh., Nabiyeva D. O'zbek tilining nazariy grammatikasi. Morfologiya. - Toshkent: Yangi asr avlodi. 2001. -163 b.
2. Rahmatullayev Sh. Til qurilishining asosiy birliklari. -Toshkent: Universitet, 2002. - 28 b.

1.4. Monografiyalar.

1. Lutfullayeva D. Gapni semantik - sintaktik qoliplashtirish muammolari. - Toshkent: Fan, 2005. - 137 b.
2. Eltazarov J. So'z turkumlari paradigmasidagi o'zaro aloqa hamda ko'chish hollari. - Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi, 2006. -168 b.

2. Dissertatsiya va dissertatsiya avtoreferati.

2.1. Nomzodlik dissertatsiyasi va dissertatsiya avtoreferati.

1. Abdusamatov R.A O'zbek tilida gap bo'laklarining noamaliy mavqei masalasi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Samarqand, 1994. - 23 b.

2. Karimjonova V. O'zbek tilida o'rin kelishikli birikmalar semantikasi: Filol. fan. nom. ... diss. avtoref. - Toshkent, 1994. - 24 b.

2.2. Doktorlik dissertatsiyasi va dissertatsiya avtoreferati.

1. Yo'ldoshev M. Badiiy matnning lingvopoetik tadqiqi: Filol. fan. d-ri ... diss. – Toshkent, 2009. – 314 b.

2. Mahmatqulov S. O'zbek tilida predikativ sintagmaning transformatsiyalanishi: Filol. fan. d-ri ... diss. avtoref. - Toshkent, 2004. - 50 b.

3. Hakimov M. O'zbek tilida matnning pragmatik talqini: Filol. fan. d-ri ... diss. avtoref. - Toshkent, 2001. - 49 b.

3. Ilmiy jurnallardagi maqolalar.

1. Арутюнова Н. Понятие пресуппозиции в лингвистике // Известие АН СССР. Серия лит. и яз. - 1973. Т.32. Вып. №1. - С. 84-89.

2. Lutfullayeva D. *O'rniga* ko'makchili konstruksiyalar presuppozitsiyasi // O'zbek tili va adabiyoti. - 1996. - №5. - B. 46-48.

3. Nazarova S. Bir lisoniy-sintaktik qurilish qolipi xususida // Til va adabiyot ta'limi. - 2003. - № 4. - B. 40-42.

4. Ilmiy to'plamlardagi maqola va tezislar.

1. Rahimov U. Lisoniy presuppozitsiya // A. G'ulom va o'zbek tilshunosligi: Ilm. ishlar to'p. - Toshkent. 2004. - B. 57-60.

2. Sayfullayeva R., Qurbonova M. Qoliplashtirish usuli va uning tilshunoslikda qo'llanishi // Tilshunoslik va adabiyotshunoslik masalalari: Ilmiy ishlar to'plami. - Andijon. 2002. - B. 25-29.

KURS ISHIGA XULOSA (NAMUNA)

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o‘zbek tili va adabiyoti universiteti o‘zbek tili va adabiyotini o‘qitish fakulteti IV kurs 401-guruh talabasi Qurbonova Intizor Baxtiyorovnaning “O‘zbek tilshunosligida ergashgan qo‘shma gaplar talqini” mavzusida yozilgan kurs ishiga

X U L O S A

Kurs ishi mavzusining dolzarbligi, o‘rganilganlik darajasining aniqlanganligi__

Kurs ishining maqsad va vazifalari, tadqiq usullarining to‘g‘ri belgilanganligi__

Kurs ishi mavzusiga oid daliliy materiallarning to‘planganligi, mavjud ilmiy manbalarning qay darajada tahlil qilinganligi__

Kurs ishi mavzusi yuzasidan talabaning o‘z nuqtayi nazarini haqqoniy aks ettira olganligi, ko‘tarilgan muammoni hal etishga ijodiy yondashuvi__

Talabaning kurs ishi mavzusini yozma madaniy nutq talablari asosida chuqur ilmiy mushohada bilan izchillikida yoritib berganligi darajasi__

Talabaning kurs ishida ko‘rarilgan muammo yuzasidan umumlashma ilmiy-nazariy xulosalar chiqara olganligi__

Talabaning kurs ishini rasmiylashtirishi va ochiq himoya qilshi. Himoya vaqtida talabaning mavzuni ilmiy nutq malakasi asosida izchil yorita berish mahorati, uning axborot texnologiyalaridan to'g'iri va samarali foydalanganlik darajasi_____

Ilmiy rahbar _____

Kafedra mudiri _____

M U N D A R I J A

KIRISH.....	3
I. “HOZIRGI O‘ZBEK ADABIY TILI” FANIDAN YOZILADIGAN KURS ISHINING UMUMIY TAVSIFI.	
1.1. “Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanidan kurs ishi mavzularining belgilanishi.....	5
1.2. “Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanidanyoziladigan kurs ishining maqsadi va unda amalga oshiriladigan vazifalar.....	6
1.3. “Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fani bo‘yicha yoziladigan kurs ishlarining ilmiy-amaliy ahamiyati.....	7
1.4. “Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanidan yoziladigan kurs ishining tuzilishi.....	7
II. “HOZIRGI O‘ZBEK ADABIY TILI” FANIDAN KURS ISHINI YOZISH VA HIMOYA QILISH YUZASIDAN AMALIY TAVSIYALAR.	
2.1. Mavzu rejasini tuzish.....	9
2.2. Kurs ishi mavzusiga oid ilmiy manbalardan foydalanish.....	10
2.3. Kurs ishi mavzusi yuzasidan ilmiy-nazariy xulosalar chiqarish va ularni umumlashtirish.....	12
2.4. Kurs ishi mavzusini reja asosida izchil bayon etish.....	12
2.5. “Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanidan yoziladigan kurs ishlarini rasmiylashtirish tartibi.....	13
2.6. “Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fanidan kurs ishlarini ochiq himoya qilish.....	16
III. KURS ISHINI BAHOLASH TARTIBI.....	17
IV. “HOZIRGI O‘ZBEK ADABIY TILI” FANIDAN AYRIM MAVZULAR BO‘YICHA KURS ISHINI YOZISHGA DOIR KO‘RSATMALAR.	
4.1. “Analitik va sintetik yasama fe‘llar sinonimiyasi” mavzusidagi kurs ishini yozishga doir uslubiy ko‘rsatmalar.....	18
4.2. “Bog‘langan qo‘shma gaplarning shakliy-mazmuniy tuzilishi” mavzusidagi kurs ishini yozishga doir uslubiy ko‘rsatmalar.....	22
V. “HOZIRGI O‘ZBEK ADABIY TILI” FANI BO‘YICHA KURS ISHI MAVZULARI BANKI.....	25
VI. KURS ISHI MAVZULARINING TAXMINIY REJALARI VA ASOSIY ADABIYOTLAR.....	34
VII. KURS ISHI MAVZULARI BO‘YICHA TAVSIYA ETILADIGAN ZARURIY ADABIYOTLAR.....	45
ILOVALAR.	
1-ilova. Kurs ishining birinchi titul varag‘i.....	64
2-ilova. Kurs ishining ikkinchi titul varag‘i.....	65
3-ilova. Foydalanilgan adabiyotlarni qayd etish tartibi.....	66
4-ilova. Kurs ishiga xulosa (namuna).....	68